

Εθνική ταυτότητα η εθνική συνείδηση;

του ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΥ
Κοινωνιολόγου

Τελευταία στον τόπο μας άρχισε η συζήτηση πάνω στο θέμα της Εθνικής μας ταυτότητας. Ιδιαίτερα ενδιαφέρον ήταν το άρθρο του κ. Γεωργοσόπουλου στο 2ο τεύχος της Πολιτείας με τίτλο η αποκάλυψη της πολιτιστικής μας ιθαγένειας. Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να συμβάλει στην συζήτηση. Βέβαια μια οωστή επικοινωνία προϋποθέτει όχι μόνο παρουσίαση συμπερασμάτων, αλλά και παρουσίαση μεθοδολογίας στη συναγωγή των συμπερασμάτων. Απ' την άλλη πλευρά τα πλαίσια ενός άρθρου δεν επιτρέπουν ούτε ιστορική ανάλυση και κριτική της εξέλιξης των εννοιών ούτε της εξέλιξης στη μεθοδολογία με βάση την οποία έννοιες ερευνώνται και χρησιμοποιούνται.

Το Εθνικό πρόβλημα

Το Εθνικό πρόβλημα δεν είναι βέβαια καινούργιο· αντιμετωπίστηκε και αντιμετωπίζεται τόσο στη θρησκεία όσο και την πολιτική. Σήμερα το Εθνικό πρόβλημα, ιδιαίτερα από πολιτιστικής πλευράς, αποτελεί αντικείμενο έρευνας σε πολυεθνικές κοινωνίες, όπως η κοινωνία της Βόρειας Αμερικής, και της Σοβιετικής Ένωσης. Αναμφισβήτητα το Εθνικό πρόβλημα είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα στην προσπάθεια για μια ενωμένη Εύρωπη. Το κύριο βάρος των συζητήσεων και διαπραγματεύσεων σε Ευρωπαϊκά όργανα δεν στρέφεται για την ώρα σε θέματα εθνικής ταυτότητας, θέματα διατήρησης ή εξαφάνισης πολιτιστικού πλουραλισμού στα πλαίσια της Ε.Ο.Κ. Το κύριο βάρος του ενδιαφέροντος παραμένει σε θέματα καθαρά οικονομικά και θέματα κοινωνικής όμοιογένειας στην εξωτερική πολιτική της Κοινότητας.

Τα ερωτήματα όμως που πρέπει να απαντηθούν είναι: θα διζει η Ευρώπη σε μια οικονομική και πολιτική συνένωση χωρίς καμάτ συνειδητή βούληση για τα αποτέλεσμα αυτής της συνένωσης στο πολιτιστικό επίπεδο και στο επίπεδο των επι μέρους εθνικών πολιτισμών; Οι καθιερωνόμενες δομές και λειτουργίες σε Ευρωπαϊκά πλαίσια, στη δυναμική τους αλληλεπίδραση τείνουν να διασφαλίσουν έναν πολιτιστικό και πολιτικό πλουραλισμό ή τείνουν σ' έναν πολιτιστικό και πολιτικό μονισμό;

Είτε μέσα είτε έξω

Για την Ελλάδα είτε μέσα, είτε έξω απ' την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, το πρόβλημα παραμένει επιταχτικό. Στα πλαίσια της

Ευρωπαϊκής Κοινότητας, άν παραμείνουμε στην Ευρώπη, θα υποστηρίζουμε και θα επιδιώξουμε μια Ευρωπαϊκή ENOTHTA ή μια Ευρωπαϊκή OMOIOGENEIA; θα στηρίξουμε και θα υποστηρίξουμε μια οργανική και οργανωτική ενότητα διαφορών στηριγμένη και επιδιώκουσα τον πλουραλισμό σαν βασικό στοιχείο της ENOTHTAS και της προόδου της ή θα αφεθούμε ή θα στηρίξουμε μια Ευρωπαϊκή OMOIOGENEIA που θα επιδιώκει την εξαφάνιση του πολιτιστικού και πολιτιστικού πλουραλισμού και θα στηρίζεται σ' αυτή την εξαφάνιση;

Έως απ' την Ευρώπη ή σε ειδική σχέση με την Ευρώπη τι διατηρούμε απ' την Ελληνικότητά μας; τι επιδιώκουμε; πώς διατηρούμε αυτό που επιθυμούμε να διατηρήσουμε και ποια είναι τα ANAGKAIA και IKANA μέσα για την πραγμάτωση των επιδιώξεών μας;

Τοποθέτηση και Απάντηση

Οι δομές της σκέψεις που χρησιμοποιούνται στην τοποθέτηση ενός προβλήματος αναμφισθήτητα επηρέαζουν την κατεύθυνση, στην οποία θα ευρεθούν οι απαντήσεις για το πρόβλημα.

Η έννοια που δίνουμε στον όρο 'Έθνος και Εθνική ταυτότητα δεν είναι ξεκομμένη από ένα ευρύτερο σύνολο δομών και λειτουργιών σκέψης, που χαρακτηρίζει τη NOOTROPPIA μας ή και την ιδεολογία μας.

Από τη στιγμή που θέτουμε το ερώτημα, «τι διατηρούμε» από την Ελληνικότητά μας; σημαίνει ότι δεχόμαστε την δυνατότητα της διατήρησης πολιτιστικών στοιχείων και χαρακτηριστικών ή της συνειδητής επιδιώξης των. Σημαίνει ότι δεχόμαστε τη δυνατότητα του ανθρώπου να είναι δημιουργός και όχι δημιουργόμενη της ιστορίας. Η δημιουργία ιστορίας βέβαια δεν είναι αποτέλεσμα διαθέσεων, είναι μάλλον αποτέλεσμα οργανωμένης θέλησης, δύναμης, και γνώσης. Μιας γνώσης που μέσα από διαλεκτική σκέψη, μέσα από έρευνα και καθημερινή πραχτική διαμορφώνει τη θέληση και τη δύναμη σαν ύφος, ήθος, πράξη, διάλογο, τέχνη και τεχνική στην υπηρεσία της κοινωνικής άλλαγής με στόχο την ανθρώπινη απελευθέρωση.

Η δύναμη της θέλησης και η δύναμη των πραγμάτων

Η διατήρηση συγκεκριμένων πολιτιστικών χαρακτηριστικών

ή επιδίωξη και πραγμάτωσή τους προϋποθέτει όχι μονάχα οργανωμένη θέληση και δύναμη, αλλά και βαθειά γνώση της εθνικής και διεθνούς πραγματικότητας. Η διαμόρφωση της εσωτερικής, εθνικής πραγματικότητας και η διαμόρφωση των σχέσεων του Έθνους με την παγκόσμια πραγματικότητα θα πρέπει να ρυθμίζονται έτσι, ώστε να στηρίζουν, να συντηρούν και να αναπαράγουν όχι απλά και απλοϊκά ένα σύνολο πολιτιστικών εκφράσεων, όπως μια συγκεκριμένη μορφή μουσικής, χορού, ενδυμασίας, μια συγκεκριμένη μορφή ενός νομικού πλαισίου, ή οικογενιακού δικαίου, αλλά να αναπαράγουν τους κοινωνικούς συντελεστές, τις κοινωνικές δυνάμεις, την κοινωνική οργάνωση και τις κοινωνικές σχέσεις, που στην λειτουργητικότητά τους θα καταλήγουν στην αναπαραγωγή μιάς συγκεκριμένης νοοτροπίας, αξιών ζωής, και ιδανικών. Η διατήρηση μιάς έθνικής ταυτότητας δεν είναι νοητό να μετρηθεί με τη διατήρηση ή μή πολιτιστικών αντικειμένων, αποκρυσταλλωμένων εκφράσεων της τέχνης ή της τεχνικής, μια και είναι κοινά αποδεικτό ότι ο ανθρώπινος πολιτισμός δεν είναι στατικός. Εφόσον λοιπόν ο ανθρώπινος πολιτισμός είναι αναπόσταστα δεμένος με αλλαγή, εφόσον ο άνθρωπος τείνει να αναζητά και να δημιουργεί τα μέσα, με τα οποία θα μετατρέπει την εκάστοτε αναγκαιότητα σ' ελευθερία, αναγκαστικά, περνάει από διαφορετικά επίπεδα και μορφές αναγκαιότητας και αναγκαστικά χρησιμοποιεί διαφόρων επιπέδων και μορφών τέχνης και τεχνική στην αντιμετώπιση των αναγκών του. Έτσι ο Ομηρικός 'Έλληνας δεν είναι ίδιος με τον 'Έλληνα της εποχής τού Περικλή ούτε ο 'Έλληνας της Αθήνας του Περικλή είναι ίδιος με τον 'Έλληνα της Αθήνας στην Βυζαντινή Περίοδο. Δεν είναι ίδιοι ούτε στην θρησκεία ούτε την γλώσσα ούτε την ενδυμασία. Το ότι δεν υπάρχει ταυτότητα θέβαια, δέν σημαίνει ότι δεν υπάρχει συνέχεια, ότι δεν υπάρχει ομοιότητα. Η συνέχεια και στη γλώσσα και στο τραγούδι και στη θρησκεία ακόμα, είναι κάτι που έχει αποδειχθεί και δεν θάταν σκόπιμο ν' ασχοληθούμε εδώ με την παρουσίασή της.

'Όταν μιλάμε λοιπόν για Εθνική ταυτότητα και για διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς τι εννοούμε;

'Όταν μιλάμε για πολιτιστικό ιμπεριαλισμό, τι τού αντιπαραθέτουμε; Τι συγκροτεί και συνθέτει το Εθνικό Απελευθερωτικό Πολιτιστικό μας KINHMA;

Βάση και Εποικοδόμημα

Αν δεχτούμε την πολιτιστική ταυτότητα, την εθνική μας μας ταυτότητα, σαν το αποτέλεσμα της σχέσης, της αλληλεπιδραστης ανάμεσα στις παραγωγικές δυνάμεις και παραγωγικές σχέσεις, και γενικότερα σαν αποτέλεσμα της θέσης μας στο παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας, τότε δεν μπορούμε να μιλάμε για διατήρηση της πολιτιστικής μας ταυτότητας ή της Εθνικής μας ταυτότητας. Διατήρηση της πολιτιστικής μας ταυτότητας θα σήμαινε διατήρηση των παραγωγικών δυνάμεων και των παραγωγικών σχέσεων σε ένα στάσιμο επίπεδο, που θα επέτρεπε στατικότητα στη θέση και τη σχέση μας στα πλαίσια του παγκόσμιου καταμερισμού εργασίας.

Αν δεχτούμε την άποψη ότι η Μαρξιστική ανάλυση δεν διαπνέεται από οικονομικό ντετερμινισμό, αν δεχτούμε την άποψη της αλληλοεπίδραστης ανάμεσα στη «βάση και το εποικοδόμημα», ξανά δεν μπορούμε να μιλήσουμε για διατήρηση πολιτιστικής ταυτότητας, γιατί «ταυτότητα» πολιτιστική δεν θα μπορεί να υπάρχει στα πλαίσια συνεχών πολιτιστικών αλλαγών.

Αν λοιπόν δεχτούμε την άποψη ότι η ιστορία είναι αποτέλεσμα συνειδητής δύναμης και θέλησης οργανωμένης κοινωνικής δράσης, η διατήρηση ή η επιδίωξη μιας πολιτιστικής φυσιογνωμίας προϋποθέτει μια κοινωνία με τέτοιο επίπεδο γνώσης των αμέσων και εμμέσων αποτελεσμάτων ατομικής και κοινωνικής δράσης, με τέτοια δύναμη κατάχτησης και διατή-

ρησης ενός ρόλου και μιάς σχέσης στόν παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας, που είναι δύσκολο να διανοηθεί κανείς έστω κι αν η κοινωνία αποτελούνταν στο σύνολό της από πολιτικούς κοινωνικούς, ηθικούς και αισθητικούς γεωμετρημένους γεωμέτρες.

Μια τέτοια κοινωνία θάπτεται αποκλειστικά από Πλατωνικούς φύλακες και η Πολιτιστική ταυτότητα θα κατέληγε σε φυλακή ή σε παράδεισο. Αν από την άλλη πλευρά δεχτούμες είναι οικονομικό ντετερμινισμό ή ένα χυδαίο υλισμό, τότε όχι μονάχα αλυσοδένουμε τον Προμηθέα, τον εκτελούμε και στο πολιτικό, ηθικό και ιδεολογικό επίπεδο. Αφηνόμαστε στη δύναμη του καπιταλισμού στο να ξεπερνά ή να μην ξεπερνά τις κρίσεις της.

Η δύναμη της οργανωμένης θέλησης καθοδηγούμενη από εμπειρία και σωστή θεωρία από τη μιά, και η δύναμη των πραγμάτων απ' την άλλη μπορούν να βρεθούν σε γόνιμες ισορροπίες με την παρέμβαση της συνειδησης και της τέχνης.

Εθνική Ταυτότητα, Εθνική Συνειδηση, Εθνική Αλλοτρίωση

Με το σκοπό να συμβάλουμε θετικά στη συζήτηση γύρω από το θέμα της Εθνικής ή πολιτιστικής μας ταυτότητας, θα επιχειρήσουμε μια σειρά από ορισμούς, έτσι ώστε να προχωρήσουμε στη συζήτηση αν όχι με συμφωνία για το σωστό ή όχι των ορισμών, τουλάχιστο με την γνώση του τί εννοούμε όταν χρησιμοποιούμε μερικούς θασικούς όρους.

Εθνική ταυτότητα

Λέγοντας Εθνική Ταυτότητα εννοούμε:

1) Το σύνολο των δομών, αξιών και συμβόλων, την άποψη για τον κόσμο, μέσα από τις οποίες το μέλος μιας εθνότητας ορίζει τον ευατό του και τους άλλους, μέσα από τις οποίες το άτομο τοποθετεί, αξιολογεί και επιλέγει τα μέσα, τους σκοπούς, τη σκοπιμότητα, ηθικότητα και αφελιμότητα της ατομικής δράσης και των κοινωνικών λειτουργιών, τόσο στα πλαίσια της εθνότητας όσο και έξω απ' αυτά.

2) Την αντίληψη που έχει και την αξιολόγηση που κάνει το άτομο μιας εθνότητας για τον ευατό του, την αντίληψη που το άτομο μιας εθνότητας έχει για το ποιά είναι τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις και οι προοπτικές στα πλαίσια της εθνότητάς του, την αντίληψη για το ποιά πρέπει να είναι αυτά αυτά τα δικαιώματα, υποχρεώσεις και προοπτικές, όπως επίσης την αντίληψη του ατόμου για το τι είναι, τι μπορεί και τι πρέπει να είναι η εθνότητά του.

3) Τη χρησιμοποιούμενη πραχτική και τα χρησιμοποιούμενα μέσα στην καθημερινή ζωή, στην οικογενειακή, πολιτική, θρησκευτική και γενικά κοινωνική ζωή του ατόμου.

4) Τα μέσα που το άτομο αναγνωρίζει ή καλλιεργεί σαν τα πρέποντα ή απαραίτητα για να πετύχει αυτοσεβασμό, να καλλιεργήσει και ολοκληρώσει τις δυνατότητές του για προσφορά και απολαύση στον κοινωνικό του περίγυρο και τον κόσμο.

Έτσι κι η Εθνική ταυτότητα συνεισφέρει, καλλιεργεί και σε περιπτώσεις αποτελεί την εθνική διάκριση, το περιγράμμα των πολιτιστικών εθνικών χαρακτηριστικών. Η εθνική ταυτότητα μπορεί να είναι το αποτέλεσμα από αυτο-αποδιδόμενες έννοιες, έννοιες που η ίδια η ομάδα αποκτά για τον εαυτό της, από πραχτικές ζωής και δράσης που η ίδια η ομάδα καλλιεργεί, ή έννοιες και πραχτικές που έχουν διθεί ή επιθληθεί σ' ένα έθνος από τα έξω ή στην επαφή του με άλλες εθνικές ομάδες.

Εθνική Συνειδηση

Σαν εθνική συνειδηση ορίζουμε όχι απλά τις αποτυπωμένες, αποκρυσταλλωμένες συνήθειες στις δομές και τα σύνολα ιδεών, απόψεων, τη νοοτροπία που αποκτήθηκε μέσα από μίμηση, συνήθεια και καθημερινή πραχτική, που χαρακτηρίζουν την Εθνική ταυτότητα.

Σαν εθνική συνειδηση ορίζουμε, τρόπο συμπεριφοράς, ατομικές και κοινωνικές αξίες, συμμετοχή σε δράση, σέ εθνικό

και μη εθνικό επίπεδο, που είναι αποτέλεσμα κριτικής και αναλυτικού στοχασμού και έρευνας, και που αποσκοπεί και κατατείνει στην ενίσχυση, αναπαραγώγη και την αναδημιουργία των κοινωνικών δομών, λειτουργών και κοινωνικών συντελεστών εκείνων που διασφαλίζουν την ύπαρξη και το μέλλον, την αυτοδυναμία των οργανωτικών και πνευματικών κέντρων βάρους και συνόρων του έθνους.

Έτσι ο όρος εθνική συνείδηση, όπως χρησιμοποιείται εδώ, έχει κυρίως οργανωτική έννοια και σημαίνει, δυναμική, θετική εθελοντική συμετοχή και δράση στα πλαίσια οργανωμένης εθνικής κοινωνίας: δράση που να αποσκοπεί στη διατήρηση κοινωνικών συντελεστών και λειτουργιών, που θα καλλιεργούν και θα αναπαραγάγουν εθνικές πολιτιστικές αξίες και έτσι θα διασφαλίζουν τα Εθνικά πολιτιστικά σύνορα.

Με άλλα λόγια σαν εθνική συνείδηση εννοούμε ένα πνευματικό επίπεδο και νοοτροπία, μια ταχτική πράξης και συμπεριφοράς των ατόμων μιας εθνικής κοινωνίας, τέτοια που να καλλιεργεί και να οδηγεί από τη μια στην ενίσχυση των κεντρομόλων επιρροών των εθνικών κέντρων οργανωτικής, ψυχολογικής και πνευματικής έλξης, και απ' την άλλη στην αποδυνάμωση ή τουλάχιστον την ουδετεροποίηση των κεντρόφυγων τάσεων.

Εθνική Αλλοτρίωση.

Λέγοντας Εθνική Αλλοτρίωση εννοούμε:

1) Το επίπεδο σκέψης, τη μορφή και την κατεύθυνση πράξης, το συναίσθημα που οδηγεί το μέλος μιας εθνικής κοινότητας στο να δημιουργεί, να καλλιεργεί, να παραχωρεί και να διατηρεί, τα μέσα που καταλήγουν στη διάλυση ή την αποδυνάμωση εθνικών κέντρων βάρους οργανωτικών, πνευματικών, ψυχολογικών, ή τα μέσα που καταλήγουν στην αποδυνάμωση των συντελεστών που αναπαράγουν εθνικά κέντρα βάρους.

Σάν έκφραση εθνικής αλλοτρίωσης μπορούμε να αναφέρουμε είτε την απάθεια είτε την αρνητική συμμετοχή.

2) Το επίπεδο και την κατεύθυνση της σκέψης, τη μορφή και την κατεύθυνση της πράξης και τα συναίσθήματα, που οδηγεί το εθνικό άτομο ή το Έθνος στο συνολό του στο να μετατρέπει τα οργανωτικά και πνευματικά κέντρα βάρους του σε όργανα που υπηρετούν τους στόχους και τήν πολιτική μιας άλλης εθνότητας.

3) Το επίπεδο σκέψης και συναίσθήματος, τη μορφή και κατεύθυνση πράξης σε πλαίσια άγνοιας του ποιος και πώς ωφελείται από το συνολικό αποτέλεσμα από τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις της συγκεκριμένης γνώμης, πράξης.

Εθνικός Πολιτισμός

Παρ' ότι οι Εθνικοί πολιτισμοί στην ιστορία δεν εμφανίστηκαν ή διατηρήθηκαν σαν κλειστά κυκλώματα, απόκτησαν μια ιδιομορφία, μια ιδιαιτερότητα στα χαρακτηριστικά τους και τη δυναμική τους. Η ιδιαιτερότητα αυτή διαμορφώθηκε μέσα απ' τις διαφορετικές δομές και λειτουργίες των διαφόρων πολιτιστικών οργανισμών και τα διάφορα προβλήματα που έλυναν, έθεταν ή αναδημιουργούσαν οι συγκεκριμένες δομές και λειτουργίες.

Έτσι, παρά την ιδιαιτερότητα μορφής και δυναμικής των διαφόρων πολιτισμών, υπάρχουν ορισμένα βασικά κοινά στοιχεία που χαρακτηρίζουν κάθε πολιτισμό πέρα από χρονικά και χωρικά σύνορα, υπάρχουν λοιπόν μερικά καθολικά χαρακτηριστικά. Θα μπορούσαμε να περιορίσουμε τα καθολικά αυτά χαρακτηριστικά στα ακόλουθα 4 (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν άλλα). 1) Δομή, λειτουργίες, δυναμικότητα, μεταδοτικότητα. (Με το όρο μεταδοτικότητα εννοούμε ότι ένας πολιτισμός μπορεί να μεταδοθεί από μια γενιά στην επόμενη ή από ένα χώρο σε άλλο). Η αναγνώριση αυτών των καθολικών χαρακτηριστικών μας οδηγεί στο να θεωρούμε αποφασιστικής (αν όχι καθοριστικής) σημασίας για τη διατήρηση ή την αφομοίωση ενός έθνους και ενός εθνικού πολιτισμού τις δομές, τις λει-

τουργίες και τις αλληλεπιδράσεις ανάμεσα σε δομές και λειτουργίες των διαφόρων κοινωνικών συντελεστών.

Ξεκινώντας απ' αυτήν την τοποθέτηση καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι η συνέχεια ενός εθνικού πολιτισμού δεν μπορεί και δεν πρέπει να κριθεί στατικά, πάνω στη βάση της αναπαραγώγης των ίδιων πολιτιστικών δημιουργημάτων, των ίδιων αντικειμένων τέχνης, και γενικά των ίδιων αποκρυσταλλωμένων πολιτιστικών εκφράσεων. Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι η συνέχεια ή ασυνέχεια ενός εθνικού πολιτισμού θα πρέπει να κριθεί από:

1) Τις δυνάμεις και τους μηχανισμούς που καθορίζουν τις αλλαγές, αλληλεξαρτήσεις και συσχετισμούς στις κοινωνικές δομές και λειτουργίες, αλλαγές που καταλήγουν στη διαμόρφωση της Α ή Β μορφής πολιτισμού.

2) Τη δομή των επιλεγομένων ή ακολουθουμένων κριτηρίων με βάση τα οποία πρωθυνται οι αλλαγές στις κοινωνικές δομές και λειτουργίες, τόσο σε συνθήκες ανυπαρξίας πολλαπλότητας επιλογών, όσο και σε συνθήκες που δίνουν πολλαπλότητα εναλλακτικών επιλογών.

3) Τη σκοπιμότητα που υπηρετούν οι αλλαγές, τις αξίες, τις θεμελιακές αξίες που συνειδητά ή ασυνειδητα χρησιμοποιηθήκαν στην επιλογή των κριτηρίων.

4) Τις τελικές και συνολικές επιπτώσεις των επιλογών στα οργανωτικά εθνικά κέντρα βάρους, στις κοινωνικές δυνάμεις που συντελούν στη διαμόρφωση και αξιολόγηση κριτηρίων επιλογών.

5) Τις επιπτώσεις των επιλογών στις αξονικές αξίες της κοινωνικής και πολιτικής ηθικής, όπως υπάρχουν στην ιστορική μνήμη του Έθνους. (π.χ. θριάς, όμονοια των όμοιων, μητρός τε και πατρός τε... τιμιώτερον και άγιωτερόν έστιν ή πατρίς, καλλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή παρά 40 χρόνια σκλαβιά και φυλακή, κανένας δεν έχει ιδανικά εκτός από κείνα που υπογράφει με το αίμα του).

6) Τις επιπτώσεις των επιλογών πάνω στα εθνικά πνευματικά κέντρα έλξης, τις πηγές ανατροφοδότησης της εθνικής μνήμης, πιστής, γνώσης. (Για παράδειγμα, καθιέρωση της Δημοτικής χωρίς παράλληλη μετάφραση των αρχαίων κειμένων, εγκατάλειψη της διδασκαλίας ελληνικής μυθολογίας και καθιέρωση μιας επιπλέον ώρας μαθηματικών, ή εγκατάλειψη της ελληνικής γλώσσας και υιοθέτηση της Αγγλικής).

7) Τις επιπτώσεις των επιλογών στην δυνατότητα, τις ευκαιρίες και την κατάλληλη προετοιμασία του εθνικού συνόλου και των οργανωμένων δυνάμεων της κοινωνίας να ανανεώνουν την ψυχολογική και πνευματική τους διασύνδεση με τα εθνικά πνευματικά και συμβολικά τους κέντρα, τη δυνατότητα του έθνους να ερευνά, να αναζητά και να γνωρίζει τις δυνατότητες και προσπικές ερμηνείας, αξιολόγησης, ατομικής και κοινωνικής χρήσης των παραδοσιακών μύθων, συμβόλων και γνώσεων.

8) Τη δομή και τη μορφή των ηγεμονικών πολιτικών και κοινωνικών μύθων, την ποιότητα τους διαχρονικού μηνύματος και προσπικές ερμηνείας, αξιολόγησης, ατομικής και κοινωνικής χρήσης των παραδοσιακών μύθων, συμβόλων και γνώσεων.

9) Την ποιότητα, ποσότητα και πιεστικότητα, υλικών, ψυχολογικών και πνευματικών αναγκών, που οι ακολουθούμενες κοινωνικοπολιτικές επιλογές αφήνουν ανίκανοποίετες. Έλειψη ικανοποίησης την οποία οι ηγεμονικοί μύθοι αδυνατούν να ικανοποιήσουν και να δικαιολογήσουν αποδεκτά, ή να εξουδετερώσουν, και χωρίς παράλληλη να υπάρχουν ή να δημιουργούνται δυνατότητες ΑΛΛΑΓΗΣ στη στρατηγική των κοινονικοπολιτικών επιλογών και εναλλαγής ή επανερμηνείας στα πλαίσια των αξονικών πολιτικών ή και θρησκευτικών Μύθων.

10) Την ποσότητα, ποιότητα και πιεστικότητα των κοινωνικών αναγκών, υλικών, ψυχολογικών, πνευματικών, που τείνουν να ικανοποιούνται και να αναπαράγονται από εξωγενή οργανωτικά (οικονομικά, διοικητικά, πολιτικά, στρατιωτικά) και πολιτιστικά κέντρα έλξης (πνευματικά και συμβολικά).

Τοποθέτηση

Θεωρούμε ότι οι βασικοί συντελεστές και λειτουργίες, που οδηγούν στη διαμόρφωση και τη διατήρηση μιας εθνότητας και του αντίστοιχου εθνικού πολιτισμού, μπορούν να ομαδοποιηθούν στις παρακάτω 4 κατηγορίες:

- 1) Γενεσιουργοί Συντελεστές
- 2) Γενεσιουργικές Λειτουργικές σχέσεις
- 3) Συντελεστές Διατήρησης
- 4) Λειτουργικές σχέσεις διατήρησης.

Γενεσιουργοί Συντελεστές

Σάν γενεσιουργούς συντελεστές χαρακτηρίζουμε κατάστασις, συνθήκες (αυτές οι συνθήκες και καταστάσεις μπορεί να είναι οικολογικής, δημογραφικής, οικονομικής, πολιτικής, νομικής, γνωστιλογικής, συμβολικής ψυχολογικής μορφής) που δημιουργούν μια αισθήση κοινότητας σ' ένα αριθμό ανθρώπων, κοινότητας αναγκών, κοινότητας διάθεσης για ομαδική δράση, κοινότητας διάθεσης για ομαδική αντίδραση, ή κοινότητα διάθεσης για επικοινωνία. Σ' αυτήν την κατηγορία συντελεστών ομαδοποιούμε όλους τους κοινωνικούς συντελεστές, που θεμελώνουν ή θέτουν σε κίνηση τη δημιουργία μιάς διάθεσης, μιας επιθυμίας για διασύνδεση ατόμων, που καλλιεργούν μια ιδιαιτερότητα και ενότητα σε ψυχολογικό, νοητικό και συμβολικό επίπεδο, όπως επίσης μια ιδιαιτερότητα και ενότητα στα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα και επιδιώξεις ενός αριθμού ανθρώπων.

Γενεσιουργές Λειτουργικές Σχέσεις.

Σαν γενεσιουργές λειτουργικές σχέσεις εννοούμε τις «ανοργάνωτες» αιθόρυμητες αντιδράσεις με τη μορφή ομαδικών εκδηλώσεων, που μπορούν να χαρακτηρισθούν αποτέλεσμα των Γενεσιουργών αιτίων. Οι μορφές των γενεσιουργών λειτουργικών σχέσεων μπορεί να οδηγήσουν είτε στη διατήρηση, είτε την ενίσχυση, είτε ακόμα τον περιορισμό του αισθήματος «κοινότητας» διαθέσεων, αναγκών, σκοπών, επιδιώξεων.

Συντελεστές Διατήρησης

Εδώ αναφερόμαστε σε κοινωνικούς συντελεστές που λειτουργούν, αφού ένα σύνολο από κοινωνικές σχέσεις, ρόλους, και συμπεριφορά έχει διαμορφωθεί και αποκρυσταλλωθεί σαν αποτέλεσμα γενεσιουργών συντελεστών και γενεσιουργών λειτουργικών σχέσεων. Αναφέρομαστε σε συντελεστές που λειτουργούν αφού έχουν ήδη διαμορφωθεί ιδιαιτέρες οργανωτικές δομές, δομές σκέψης και συμπεριφοράς στα πλαίσια της κοινωνικής ομάδας. (Αφού δηλαδή έχει πάψει η ομάδα να αποτελεί απλό άθροισμα ατόμων με κοινές διαθέσεις και επιθυμίες και έχει προχωρήσει σε εσωτερική οργάνωση και λειτουργίες). Σ' αυτό το επίπεδο μπορούμε να μιλάμε για οργανωτική, νοητική, συμβολική, συναίσθηματική, πολιτιστική διαφοροποίηση της ομάδας από τον περίγυρό της. Έχει μ' άλλα λόγια η ομάδα αποκτήσει πολιτιστικά σύνορα.

Σαν συντελεστές διατήρησης εννοούμε όλους τους κοινωνικούς συντελεστές που τείνουν να καλλιεργούν και να αναπαράγουν σύμβολα, αξίες, κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές δομές και καταλήγουν στην εδραιώση και ενίσχυση της ιδιαιτερότητας της Εθνικής ομάδας και της διαφοροποίησης από τον Εθνικό της περίγυρο. Ακόμα τους συντελεστές εκείνους που τείνουν να εξουδετερώνουν τις φυγόκεντρες τάσεις στα πλαίσια της εθνικής ομάδας ή τις κεντρομόλες τάσεις άλλων εθνι-

κών κέντρων (οργάνωση Εθνικής Παιδείας, Μουσεία Εθνικής Τέχνης, καταστάσεις οικονομικών, πολιτικών ανταγωνισμών). Με άλλα λόγια εδώ περιλαμβάνονται όλοι οι κοινωνικοί συντελεστές (Εθνικής Ανεξαρτησίας) ιου τείνουν στη διαμόρφωση και αναπαραγωγή αυτόνομων οργανωτικών κέντρων βάρους ή έλεγχος στο οικονομικό, πολιτικό, μορφωτικό, πνευματικό, ερευνητικό, επίπεδο. Οι συντελεστές που κατατείνουν στη διατήρηση και αναπαραγωγή της ιδιαιτερότητας των δομών των πολιτικών, κοινωνικών, ηθικών διαχρονικών αξιών, των διαχρονικών αξιών που κλείνονται στα πνευματικά κέντρα έλεγχος του έθνους.

Λειτουργικές Σχέσεις Διατήρησης

Σαν λειτουργικές σχέσεις διατήρησης χαρακτηρίζουμε κοινωνικές εκδηλώσεις και κοινωνικές λειτουργίες που αποσκοπούν και καταλήγουν στην καλλιέργεια και το ανέβασμα, την ισχυροποίηση, τόσο του αισθήματος – τής γνώμης – της πεποίθησης, όσο και της καθημερινής πραχτικής πραγματικότητας, της ιδιαιτερότητας της Εθνικής ομάδας.

Συμπέρασμα

Στο ποσοστό που Συντελεστές διατήρησης και οι Λειτουργικές σχέσεις διατήρησης θρίσκονται σε μια ανοδική πορεία, η Εθνική Ομάδα τείνει να διασφαλίζει την οργανωτική και πολιτιστική της ιδιαιτερότητα. Στο ποσοστό που συντελεστές διατήρησης και οι Λειτουργικές Σχέσεις διατήρησης θρίσκονται σε πτώση, η Εθνική ομάδα τείνει σε αφομοίωση από οργανωτικά και πολιτιστικά κέντρα του περιγύρου της.

Έτσι νομίζω εξαφαλίζουμε ένα δυναμικό μοντέλο αναλυσης της συνέχειας ή της αφομοίωσης μιας Εθνικής ομάδας και ενός Εθνικού πολιτισμού. Γιατί από τη στιγμή που δεχόμαστε σαν χαρακτηριστικό στοιχείο της κοινωνικής ζωής δύναμικότητα και όχι στατικότητα, είναι λογικά συνεπές να δεχτούμε την αλλαγή σαν μόνιμο φαινόμενο στα «πολιτιστικά σύνορα» των Εθνικών πολιτισμών.

Η αλλαγή λοιπόν σε πολιτιστικά αντικείμενα, η αλλαγή σε αποκρυσταλλωμένες πολιτιστικές εκφράσεις δεν είναι στοιχείο ούτε ικανό ούτε αρκετό να αποδείξει την ασυνέχεια ενός Εθνικού πολιτισμού. Γιατί ο πολιτισμός είναι δυναμικό φαινόμενο.

Η διαμόρφωση και διατήρηση κοινωνικών Αξιών

Αν εξετάσουμε έναν Εθνικό πολιτισμό σε μια περίοδο 200 χρόνων και διαπιστώσουμε ουσιαστικές διαφορές σε διάφορες κατηγορίες πολιτιστικών αντικειμένων, είναι δυνατό να υποστηρίξουμε ότι η συγκεκριμένη κοινωνία είναι αντικείμενο πολιτιστικού ιμπεριαλισμού, ή ότι η συγκεκριμένη κοινωνία παρουσιάζει πολιτιστική ασυνέχεια; Αν για παράδειγμα παρατηρήσουμε ουσιαστικές αλλαγές στα αντικείμενα τροφής που συνθέτουν τη διαιτολόγια μιας Εθνικής κοινωνίας, μπορούμε να πούμε ότι έχασε αυτός ο λαός τις παραδόσεις του; Ότι αφομοίωθηκε πολιτιστικά. Είναι ευκολονότο ότι η συζήτηση θα πρέπει να συμπεριλάβει εξέταση της διαδικασίας που οδήγησε στην αλλαγή, για να δώσει απάντηση τουλάχιστον στα δύο πρώτα ερωτήματα. Αν η εξεταζόμενη κοινωνική ομάδα απορρόφησε ξένα στοιχεία, τα δέχτηκε ή αναγκάστηκε να τα δεχτεί, είναι μια κατεύθυνση που θάπτερε να εξετασθεί. Η άλλη κατεύθυνση θάπτερε νάναι σε ποιο ποσοστό η αλλαγή ήταν μάλλον αποτέλεσμα ενδογενών εξελίξεων. Το ερώτημα που παραμένει θέβαια αναπάντητο είναι: Αν υποθέσουμε ότι οι αλλαγές είναι θασικά ενδογενείς αλλά είναι ουσιαστικές, τότε δικαιολογείται η άποψη ότι – ο λαός έχασε τις παραδόσεις του;

Αν πάρουμε για παράδειγμα την τροφή. Τι θα πρέπει να θεωρήσουμε σαν παράδοση, αυτό καθαυτό το αντικείμενο που

καταναλώνται αν μαγειρεύουμε με φωτιά ή με ηλεκτρική κουζίνα, ή το ρολό αυτών που συμμετέχουν τόσο στην προετοιμασία όσο και την απόλαυση. Το τυπικό που ακολουθείται και την σημασία που δίνουν οι συμμετέχοντες στους ρόλους και το τυπικό;

Κατά τη γνώμη μου, αυτό καθαυτό το αντικείμενο της τροφής είναι κατά πολύ λιγότερο παράδοση από τους ρόλους, το τυπικό και την αποδιδόμενη σημασία στους ρόλους και το τυπικό. Το αντικείμενο τροφής είναι ένα φυσικό προϊόν – ενώ το γεύμα ή το δείπνο, δεν περιορίζεται απλά στη λήψη τροφής. Δεν βάζουμε καύσιμα, στο δείπνο, κοινωνούμε, επικοινωνούμε, συν-μετέχουμε. Πέρα από το ποιά είναι η τροφή αυτή καθαυτή, η οργάνωση των ρόλων, το τυπικό ενός δείπνου σε κάθε πολιτιστική παράδοση παίρνει μια σημασία, ένα νόημα, συνδέεται με σύμβολα και αποκτά και συμβολική σημασία, συνδέεται με συναισθήματα, – έτσι πάνε να είναι η ικανοποίηση μιάς απλής βιολογικής ανάγκης. Η ικανοποίηση της βιολογικής ανάγκης έχει μετατραπεί σε κοινωνική λειτουργία, κοινωνική λειτουργία που δημιουργεί και ικανοποιεί ανάγκες στο νοητικό, το ψυχολογικό επίπεδο. Η αναγνώριση αυτής της πραγματικότητας δεν κάνει κατ' ανάγκη κάθε δείπνο Μυστικό Δείπνο, αλλά δημιουργεί ένα συμπέρασμα, καθολικής αποδοχής – Όύκ ύπ' ἄρτῳ μόνον ζήσεται ἀνθρωπος. Βέβαια η ερμηνεία του συμπέρασματος δεν είναι κατ' ανάγκη η ίδια σ' όλα τα στρώματα μιας εθνικής ομάδας. Η αξιοποίηση αυτής της κοινωνικής εμπειρίας επίσης δεν είναι κατ' ανάγκη η ίδια απ' όλα τα άτομα μιας κοινωνίας η τις διάφορες κοινωνικές ομάδες. Μια συγκεκριμένη ηγετική ομάδα ή κάστα μπορεί ν' αξιοποιήσει αυτή την κοινωνική εμπειρία στα πλαίσια της γενικότερης κοινωνικής οργάνωσης, της καθιέρωσης ομαδικών κοινών συστάτων, μια άλλη στα πλαίσια καθιέρωσης περιοδικών ομαδικών γευμάτων.

Η καθιέρωση της μιας ή της άλλης πρακτικής και η διατήρησή της δεν είναι θέμα που περιορίζεται στα πλαίσια της πολιτικής γεωμετρίας και των συσχετισμών δύναμης. Η κοινωνική και πολιτική δύναμη ολοκληρώνεται και καρποφορεί όχι στην έκδηλωση και τήν έκφραση πολιτικής θέλησης μιας κοινωνικής ομάδας, μα στην αποδοχή αυτής της θέλησης από το κοινωνικό σύνολο. Η καλλιέργεια λοιπόν αυτής της αποδοχής, η υπαρξη και διατήρηση κοινωνικών συντελεστών που τροφοδοτούν την αποδοχή και την αναπαράγουν σαν γενικότερη κοινωνική επιδιωξη, επιθυμία, συνήθεια ή θέληση, κάνει μια κοινωνική ομάδα ουσιαστικά γνητική. Η διατήρηση λοιπόν της συγκεκριμένης μορφής γεύματος δεν είναι θέμα που θα λυθεί απλά με βάση τη χρήση της λογικής. Η συναισθηματική ταύτιση με το νόημα που δίνεται, με το συμβολισμό που χρησιμοποιείται στο γεύμα, με τους ρόλους που αναλαμβάνουν οι συμμετέχοντες, είναι βασικότατας συντελεστής στην παγίωση μιάς κοινωνικής συνήθειας, την καθιέρωση μιας μνήμης και νοοτροπίας.

Αν λοιπόν το καθολικό συμπέρασμα, «ούκ απ' ἄρτῳ μόνον ζήσεται ἀνθρωπος» παραμείνει ένα λογικό συμπέρασμα, χωρίς να συνδέεται στην καθημερινή πρακτική με τα συναισθήματα και τις εμπειρίες που οδήγησαν στο συμπέρασμα, τότε μετατρέπεται σε νεκρό κεφάλαιο, ή ακόμα σε χρήμα που έχει αποσύρθει απ' την κυκλοφορία. Η αίσθηση και η γνώση της λήψης της τροφής, η διαδικασία της μετουσίουσης της τροφής, η σχέση του ανθρώπου με τη φύση και τά μέσα της εργασίας, η σχέση του ανθρώπου με τον άνθρωπο, όλα κλείνονται σ' ένα γεύμα. Η σχέση του ανθρώπου με το παιδί του, την ερωμένη, τη σύζυγο, τη μάνα, τὸν πατέρα, ο ἀνθρωπος, η φύση, ο ἐρωτας, η ανθρώπινη συνεργασία και οι καρποί της κλείνονται σ' ένα οικογενειακό γεύμα. Είτε για τον υλιστή ή ουμανιστή, είτε για θρησκευόμενο, δυο λεπτά αυτοσυγκέντρωση, η τήρηση ενός τυπικού ή ΑΝΑ-ΓΝΩΡΙΣΗ αυτού που συμβαίνει μετατρέπει το «παραβρίσκομαι σε «συμμετέχω», μετατρέπει το γεύμα σε κοινωνία και επικοινωνία.

Αν τα λογικά κατασκευάσματα λοιπόν δεν συνδέονται με το συναισθήμα, δεν μεταφράζονται σε τύπο ζωής και συμπεριφοράς, δεν μπορούν ουασιστικά να μεταφερθούν από γενιά σε γενιά. Έτσι πνευματικές κατακτήσεις χάνονται, ξεχνιούνται.

Βέβαια πάντα υπάρχει ο κίνδυνος το τυπικό να χάσει το περιεχόμενό του και να μετατραπεί σε νεκρή συνήθεια. Σ' αυτή την περίπτωση ένας εθνικός πολιτισμός δεν χάνει, γιατί στιγμές αυτοπαρακολούθησης και περιόδοι ενδοσκοπίσης της τυχαία ή μή εμφανίζονται στην ζωή των ατόμων και των Εθνικών ομάδων κι έτσι οι πιθανότητες απόκατάστασης, περάσματος, από τη μηχανικότητα στη Αναβίωση παραμένουν.

Αίσθημα, Νόημα και Αντικειμενοποίηση

Το αίσθημα ή και το νόημα που συνοδεύει, προηγείται ή ακολουθεί μια κοινωνική λειτουργία εκφράζεται σε τέχνη και επιστήμη. Παράλληλα ο κοινωνικός οργανισμός οργανώνει, συσσωρεύει, αποταμιεύει τις εκφράσεις της συναισθηματικής του ταύτισης με τις λειτουργίες του. Το πολεμικό τραγούδι, ο πολεμικός χορός, το τραγούδι της δουλειάς, της Τάβλας, το μοιρολόι, είναι οργανωμένες και αποταμιευμένες εκφράσεις συναισθηματικής ταύτισης με κοινωνική λειτουργία. Το ίδιο συμβαίνει στο χώρο της γνώσης και της τεχνικής.

Η οργάνωση και ο καταμερισμός

Η οργάνωση και ο καταμερισμός της εργασίας τόσο στην τέχνη, όσο στη τεχνική και τη γνώση οδήγησε στην διαφοροποίηση όχι μονάχα ομάδων στα πλαίσια ενός Εθνικού οργανισμού, αλλά και κυρίως οδήγησε στην διαφοροποίηση του τρόπου συμμετοχής στην κοινωνική παραγωγή, δημιουργία, οργάνωση και αποταμιεύση της κοινωνικής παραγωγής. Ο πολεμιστής συμμετέχει στην κατανάλωση, χωρίς να συμμετέχει στην παραγωγή, ο καλλιέργειας συμμετέχει στην κατανάλωση υλικών αγαθών χωρίς να συμμετέχει στην παραγωγή τους. Το ιερατείο, το επιστημονικό ιερατείο κλπ. Έτσι διαδικασίες και λειτουργίες κοινωνικές μετατρέπονται από κοινή παρακαθήη, δημιουργήμα και κτήμα, σε ειδίκευση οργανωμένων μειοψηφιών ειδικών.

Εθνικά κέντρα βάρους

Η οργάνωση της παραγωγής και διανομής αγαθών και υπηρεσιών, η οργάνωση της έρευνας, θεωρητικής και πρακτικής, η οργάνωση συντονισμού των κοινωνικών λειτουργών, είναι σπουδαία ειδικευμένες εργασίες που μεθοδεύονται (δημοκρατικά ή αντιδημοκρατικά) σαν ιδιαίτερες λειτουργίες, μελετώνται στην ιδιαιτερότητά τους και στις αλληλοεξαρτήσεις τους. Οι βασικές όμως αυτές λειτουργίες εποτελούν τα εθνικά κέντρα βάρους, ή τα εθνικά πεδία έλξης ενδιαφέροντος, εργασίας, κεφαλαίου, έλξης των ατόμων μιας κοινωνίας που αναγκαστικά η ποιότητα της ζωής τους αν όχι και η ζωή τους η ίδια εξαρτάται απ' την Αποτελεσματικότητα αυτών των κέντρων.

Κέντρα οργανωτικά και πνευματικά

Η Ακαδημία σαν οργάνωση στην εποχή του Πλάτωνα δεν ήταν η προσωρική Φιλοσοφία, όπως και η Ιερά Σύνοδος δεν είναι η Χριστιανική Διδασκαλία. Παράλληλα, για παράδειγμα, η προ-Σωκρατική φιλοσοφία δεν ήταν δυνατό να αγνοηθεί στην Ακαδημία. Έτσι λοιπόν η αποταμιευμένη γνώση, οι αποταμιευμένες κοινωνικές, πολιτικές εμπειρίες, οι αποταμιευμένες εκφράσεις της τέχνης, ιδιαίτερα όταν είναι ταξινομημένες σε οργανικά σύνολα, αποτελούν πνευματικά κέντρα βάρους, πνευματικά πεδία έλξης. Τα Ομηρικά έπη, για παράδειγμα, αποτέλεσαν πνευματικό κέντρο βάρους, αν όχι το πνευματικό κέντρο βάρους, για αιώνες στην Ελλάδα, κιακόμα παραμένουν σαν πεδίο πνευματικής έλξης στην Ελλάδα και τον κόσμο. Έτσι όχι μονάχα στέκει αλλά και επιβάλλεται σε ο διαχωρισμός σε οργανω-

τικά και πνευματικά πεδία έλξης ενός εθνικού πολιτισμού. Παράλληλα, αν θυμηθούμε ότι η Δωρικής προέλευσης κοσμογονία μάς διδάσκει ότι ο Εύνομος εγέννησε τον Λυκούργο (Δημιουργό φωτός) και ο Λυκούργος τον Εύκοσμο, ενώ η Ιωνική παράδοση θέλει την Θέμιδα να γεννάει την Δίκη, την Ευνομία και την Ειρήνη, μπορούμε να συμφωνήσουμε για ιδιαιτερότητες στα πλαίσια της ενότητας της Ελληνικής πνευματικής και συμβολικής παράδοσης.

Ένας τέτοιος κοσμογονικός Μύθος, είτε ο ένας της Πατριαρχικής προέλευσης και παράδοσης είτε ο άλλος της Μητριαρχικής, διαφέρει στο πολιτικό και κοινωνικό ήθος που τον έθερψε. Το πολιτικό και κοινωνικό ήθος που τρέφει, διαφέρει από άλλους Εθνικούς κοσμογονικούς Μύθους που περιορίζονται στην γεννεαλογική αναφορά προπατόρων.

Η σημασία της διαφοροποίησης ανάμεσα σε οργανωτικά και πνευματικά κέντρα βάρους ή έλξης σ' ένα εθνικό πολιτισμό είναι ιδιαιτερη, μια και η ιστορική εμπειρία διδάσκει ότι οργανωμένες μειοψηφίες, όταν ελέγχουν τα οργανωτικά κέντρα βάρους, τείνουν να επιβάλλουν σαν ηγεμονική και μόνη την ερμηνεία του πολιτικού ή και θρησκευτικού Μύθου που παγώνει αυτό τον έλεγχο. Τείνουν να μονοπωλήσουν τα πνευματικά κέντρα έλξης.

Η διαχρονική σημασία των πνευματικών κέντρων βάρους και έλξης αποδεικνύεται από το ρόλο που έπαιζαν τα Ελληνικά γράμματα στην Αναγέννηση. (Ο Τόύνμπι υποστηρίζει ότι η Αναγέννηση αρχίζει με τη μετάβαση του Πλήθωνα Γεμιστού στην Ιταλία και τη διοργάνωση εκεί Ακαδημίας Ελληνικών γραμμάτων).

Ακόμα η Ελληνική διαλεχτική σκέψη στη Διαλεχτική του Χέγκελ, η επίδραση της Ελληνικής σκέψης στον Μάρκ (ο οποίος έγραψε τη διδακτορική του διατριβή πάνω στον Επίκουρο και Δημόκριτο) στο Νίτσε και γενικά στη Γερμανική φιλοσοφία, αποδεικνύουν τη διαχρονική αξία των πνευματικών κέντρων έλξης σε εθνική και πανανθρώπινη κλίμακα.

Η ανάγκη για αναθάftiση

Τα αποτελέσματα της αύξησης του πληθυσμού, του καταμερισμού και της ειδίκευσης, η διαφοροποίηση στις εμπειρίες, τα συναισθήματα, η διαφοροποίηση συμφερόντων έπρεπε να αντιμετωπισθούν, για να επιβιώσει η κοινωνία. Ο κοσμογονικός, ο πρωπατορικός, ο πολιτικός μύθος, ο θρησκευτικός μύθος, το συναισθήμα και το σύμβολο, μπήκαν στην υπηρεσία της κοινωνίας.

Το πρόβλημα θέθαια δεν ήταν τόσο σοβαρό στις προ-βιομηχανικές κοινωνίες, μια και το επίπεδο ειδίκευσης και καταμερισμού ήταν περιορισμένο. Το πρόβλημα μπήκε σε οξύτατη μορφή κατά τη βιομηχανική επανάσταση. Μα κι αυτός ακόμα ο ουσιαστικότερος και θερμότερος υποστηρικτής της ιδέας της Κοινωνικής Συνοχής μέσα από εξειδίκευση και καταμερισμό ο αντι-Μαρξιστής Ντουκρκχάϊμ υποστήριζε ότι μια υγίης κοινωνική συνοχή, σε πλαίσια εξειδίκευσης και καταμερισμού, μπορεί να υπάρξει μονάχα σε πλαίσια κοινωνικής ισότητας και δικαιοσύνης. Το ταύκισμα ή το αδυνάτισμα λοιπόν των συναισθηματικών θεσμών, το αδυνάτισμα μιας κοινωνικής ηθικής στηριγμένης σε παροδοσιακές αξίες και σύμβολα, η τοποθέτηση της κοινωνικής συνοχής σε μια οικονομική βάση με νομοθετημένη κοινωνική αδικία και ανισότητα είναι φυσικό να έχει καταλυτικές συνέπειες σε οποιαδήποτε κοινωνία. Ο πολιτικός και θρησκευτικός Μύθος μπήκε λοιπόν στην Υπηρεσία της κοινωνίας « είτε σαν εργαλείο κοινωνικής συνοχής, είτε σαν εργαλείο επανάστασης, είτε σαν εργαλείο καταστολής. Ο Μύθος μπήκε στην Υπηρεσία της κοινωνίας για να θωρήσει το άτομο να ξεπεράσει την ταύτισή του με την καθημερινή στατική του ιδιαιτερότητα και να θιώσει την καθολικότητα της εθνικής του κοινωνίας. Ο έρωτας από έλξη για ένα συγκεκριμένο πρόσωπο θα θιώθει στην Αρχέγονη καθολικότητά του. Η μερικότητα της ατομικής συμμετοχής στην καθημερινή τάξη πραγμάτων, μέσα

στη συγιασθηματική φόρτιση παύει να καθορίζει τις λειτουργίες της σκέψης. Το άτομο καλείται να συμμετέχει στην αναθίωση του Μύθου. Όταν οι Ιρανοί σήμερα συμμετέχουν μια φορά το χρόνο ομαδικά στο Μαρτύριο του Αλή και ματώνουν αυτοβασανιζόμενοι, μπαίνουν σε μια ψυχολογική διαδικασία που ταΐσκει την καθημερινή πραγματικότητα. Έτσι οι Ιρανοί συν-πάσχουν με τον Αλή. Έτσι κοινωνούν μεταξύ τους και κοινωνώντας μεταξύ τους το πόνο και το συναίσθημα, κοινωνούν με τον θρησκευτικό τους ηγέτη, ζούν το δράμα του, ταυτίζονται ψυχολογικά, δένονται ψυχολογικά μεταξύ τους και με το άρμα του ηγέτη – το ιδανικό του Μύθου.

Όταν ο Καραντάκης μας δίνει στο Χριστός ξανασταυρώνεται, όχι το παίξμα των ρόλων, αλλά την ΕΠ-ΑΝΑ-ΛΗΨΗ (επι-ανά-ληψις) των ρόλων, μας δείχνει τη δύναμη του Μύθου, μας δείχνει τη δύναμη του Μύθου να επηρεάζει και να κανονίζει κοινωνική συμπεριφορά. Να επανασυνδέει τις πνευματικές, ψυχικές ανθρώπινες δυνάμεις με ένα συγκεκριμένο νόημα ζωής, ένα συγκεκριμένο ήθος και ιδανικό. Τώρα, εάν αναβιώνεται ο θάνατος του Σωκράτη ή του Αλή, εάν σταυρώνεται ο Ναζωραίος ή τεμαχίζεται ο Διόνυσος είναι ένα θέμα που έχει ιδιαιτερη σημασία. Βέβαια αυτό που θέλουμε να τονίσουμε είναι ότι επιστροφή στις ρίζες δεν σημαίνει διατήρηση συγκεκριμένων εξωτερικών χαρακτηριστικών κοινωνικής οργάνωσης. Σημαίνει την αναπαραγώγη μιας κοινωνικής διάθεσης και θέλησης, που επαναπροσανατολίζει τις επιδώξεις της με κατεύθυνση το μήνυμα, το περιεχόμενο, το ιδανικό των Εθνικών Μύθων, σημαίνει τη διάθεση επαναφοράς της κοινωνικής πραγματικότητας στο επίπεδο εκείνο που την εναρμονίζει με το ιδανικό του Μύθου.

Η διατήρηση της Έλξης των Εθνικών Κέντρων βάρους

Στο ποσοστό που τα Συμβολικά και Πνευματικά Εθνικά κέντρα βάρους, χρησιμοποιούνται από οργανωμένες μειοψηφίες για να δικαίωνουν και επιβάλλουν κοινωνικές πραγματικότητες σε βάρος του συνόλου της εθνικής κοινωνίας που τα δημιουργήσε, τότε είτε οι κοινωνίες απαντάνε με την επανερμηνεία του μύθου, την αναθεώριση των εθνικών Μύθων, ή η Διάθεση των απόμων να χρησιμοποιήσουν το Εθνικό Μύθο για την συνοχή της κοινωνικής ζωής και κοινωνικής ηθικής αποδυνάμωσης. Έτσι οι Εθνικοί Μύθοι πεθαίνουν.

Έτσι εθνικές κοινωνικές ομάδες έλκονται σε οργανωτικά συμβολικά και πνευματικά κέντρα βάρους εξωγενή.

Επιστροφή στις ρίζες

Επιστροφή στις ρίζες λοιπόν, διατήρηση της παράδοσης σημαίνει την ΑΝΑ-ΓΝΩΡΙΣΗ ενός νοήματος ζωής, όχι απλά την διατήρηση ΜΕΣΩΝ ζωής, σημαίνει ΑΝΑ-ΓΝΩΡΙΣΗ ενός σκοπού και νοήματος ζωής, «γιατί» αξίζει να ζεις και «γιατί» αξίζει να πεθάνεις. Η διάθεση για επιστροφή στις ρίζες οξύνεται όταν μια κοινωνική πραγματικότητα δεν ικανοποιεί υλικές, ηθικές, ψυχικές ανάγκες μιας κοινωνίας. Όταν μπάρχει κενό που δημιουργείται είτε από ενδογενείς είτε εξωγενείς αιτίες είτε από συνδυασμό ενδογενών και εξωγενών αιτιών. Όταν η ηγεμονική ιδεολογία και πολιτική πραχτική δεν ανταποκρίνεται στις ανθρώπινες ανάγκες, δεν απαντούν σε βασικά ανθρώπινα-ερωτήματα, και ιδιαιτέρα όταν εξωγενή κέντρα, είτε αδυνατούν να αποτελέσουν κέντρα έλξης μιας εθνικής κοινωνίας, είτε θεωρούνται από την εθνική κοινωνία υπεύθυνα της κακοδαιμονίας της.

Η ανάσταση θέθαια ενός εθνικού μύθου εξαρτάται από την ένταση και την ποιότητα των αναγκών της Εθνικής κοινωνίας όσο και από την ύπαρξη και δύναμη εξωγενών κέντρων και της επιροής τους, στην εθνική κοινωνία.

Οι ετήσιες γιορτές Αναδημιουργίας, οι γιορτές του καινούργιου χρόνου, που συναντάμε σε όλους τους Λαούς, γιορτές συνδεόμενες μ' ένα μύθο δημιουργίας του Έθνους, του κόσμου ή και των δυο, είχαν ακοπό την ετήσια επαναφορά της κοινωνίας τους σ' ένα σημείο μηδέν. Κατάργηση της υπάρχουσας τάξης, επαναφορά στο χάος για την καινούργια επιστροφή σε μια τάξη στηριγμένη στο πνεύμα του μύθου.

Για να διατήρησει λοιπόν ο Εθνικός Μύθος τη δύναμη του, πρέπει να χρησιμοποιείται για να εδραιώνει την κοινωνική αδελφοσύνη, να αναβαφτίζει την κοινωνία στην ΟΜΟΝΟΙΑ ΤΩΝ ΟΜΟΙΩΝ και να της δίνει την πνευματική και θητική δύναμη να εναρμονίζει τις διαφορές και όχι να δικαιολογεί αντιθέσεις.

Εθνική Συνείδηση και Εθνικοί Μύθοι

Για τη διατήρηση λοιπόν μιας εθνικής συνείδησης πέρα από την οργανωτική υποδομή, την κριτική, αναλυτική, και συνθετική σκέψη, απαιτείται η διατήρηση μιας ταύτισης με ένα νόημα και σκοπό ζωής. Η Θέμιδα υπάρχει για να γεννάει την Ευνομία, τη Δίκη και την Ειρήνη και ο Εύνομος για να φέρνει στον κόσμο τον Λυκούργο και τον Εύκοσμο. Ο Ήρακλής γεννιέται, για να σταθεί μπροστά στο σταυροδρόμι της Αρετής και της Κακίας. Κι αυτός ακόμα ο ουρανός θα πρέπει να ευνουχισθεί, αν γίνει αυταρχικός... Στην υπεράσπιση αυτού του νοήματος ζωής ο Δευκαλίωνας θα δίνει τη μάχη με την Αφροδίτη.

Ο Καποδιστριας θα επαναλαμβάνει ότι μπροστά στις πληγές του Έθνους δεν μπορούμε και δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε χειρουργικό νυστέρι, αλλά θα πρέπει με το στόμα μας να βυζαίνουμε το έμπιο και να καθαρίζουμε τις πληγές. Ο Καζαντζάκης θα επαναλαμβάνει ότι νόημα και σκοπός ζωής είναι να μετατρέπεις την κοπριά σου σε άρωμα.

Η διατήρηση μιας εθνικής συνείδησης, λοιπόν, είναι πρωσπική και κοινωνική ύπόθεση.

Το γεννεαλογικό πέρασμα από τον Εύνομο στον Εύκοσμο θα κερδηθεί και θα διατηρηθεί στο κοινωνικό επίπεδο στο ποσοστό και το μέτρο που καταχτίεται στην ίδια μας την ύπαρξη, μέσα από άσκηση, μέσα από θεληση, μέσα από προσωπική καλλιέργεια, σαν αισθημα, συναίσθημα, γνώση, πράξη, ύφος και ήθος. Εύκολη δουλειά η δουλειά της κριτικής, μα το να καθαρίζεις τις πληγές του Έθνους βυζαίνοντας το έμπιο με το στόμα σου προϋποθέτει ότι είσαι σε θέση να γνωρίζεις και να μπορείς να μετατρέπεις τη δικιά σου κοπριά σε άρωμα. Ο Μύθος λοιπόν διώνεται προσωπικά και λειτουργεί κοινωνικά. Όταν σκοτώνεις την Θέμιδα μέσα σου, σκοτώνεις και τη Δίκη και την Ειρήνη μέσα σου, μα και με πράξη και με λόγο και με ύφος και με ήθος σκοτώνεις τη Θέμιδα, τη Δίκη και την Ειρήνη στον κοινωνικό σου περίγυρο. Έτσι αναγκαστικά τ' αποτελέσμα από την ποιότητα της προσωπικής συμμετοχής στην κοινωνία επιστρέφουν στο άτομο. Άλλάζουμε τον περίγυρό μας στο ποσοστό που αλλάζουμε τον ευαίσθητο μας και αναγκαστικά δεχόμαστε τις επιπτώσεις των αλλαγών που δημιουργήσαμε. Το κατηγορώ του Ισοκράτη για τους σιτοπώλες, το κατηγορώ του Ναζωραίου για το μισθό των εργατών των αμοισθάντων είναι το κατηγορώ ενάντια στους δολοφόνους του Εύνομου. Η καταδίκη του Σωκράτη, η καταδίκη του Ναζωραίου είναι καταδίκη της ΔΙΚΗΣ.

Η αναβάφτιση λοιπόν στο Μύθο όπως και η κατα-νόηση του Μύθου αποσκοπεί στο να μάς βοηθήσει να ΑΝΑ-γνωρίσουμε την καθημερινή πραγματικότητα και τη ΘΕΣΗ ΜΑΣ μέσα σ' αυτήν. Συγχρόνως μας δίνει ένα μήνυμα κι ένα παράδειγμα για την ΕΠ-ΑΝΑ-τοποθέτησή μας στην πραγματικότητα.

Η δίκη του Σωκράτη είναι συγχρόνως η δίκη του Προμηθέα, στη δίκη του Κολκοτρώνη το Κράτος και η Βία συμμετέχει όπως ακριβώς συμμετείχαν στο αλυσσόδεμα του Προμηθέα. Σ' αυτή τη δίκη εμείς πού στεκόμαστε; ποιό ρόλο παιζουμε; με ποιόν συμμαχούμε;

Στη δίκη της Λάρισας το Κράτος και η Βία στον ίδιο ρόλο και ο Προμηθέας της κοινωνικής και Ανθρώπινης Απελευθέρωσης είτε με τ' όνομα του Σωκράτη είτε με τ' όνομα και στο πρόσωπο

του Μεγάλου Κολκοτρώνη δίνει την καθημενή και πανιδιά μάχη. Εμείς ποια μάχη δίνουμε, με τον οποίο μαχούμε; Είτε δεσμώτης είτε απελευθερωμένος ο Προμηθής που προστάζει «μην χάνετε το πόλεμο κι ας χάσετε μια μάχη». Δικάστηκε ο Σωκράτης, μα η δίκη καθημερινά επαναλαμβανεται, και στην ανθρώπινη συνείδηση, που κρατάει επαφή με το Πλατωνικό Διάλογο, οι ρόλοι έχουν αντιστραφεί, στο εδώλιο του κατηγορουμένου στέκονται οι δικαστές. Μήπως η καθημερινή μας πράξη στήνει το Σωκράτη στο εδώλιο.. Η κοινωνική συνείδηση που ζει και αναπνέει το μήνυμα τέτοιων Μύθων οποτεδήποτε το απαιτήσουν οι καιροί, βρίσκεται τη δύναμη, την οργάνωση και την τέχνη να ευνουχίζει τον Ουρανό της κρατικής μηχανής όταν γίνεται αυταρχικός. Έτσι ο Μύθος, το εργαλείο της κοινωνικής συνοχής, είναι συγχρόνως το εργαλείο της αποκατάστασης αυτής της συνοχής όταν η συνοχή έχει διαταραχθεί.

Έτσι οι Έλληνες διαποτίζοντας το συνειδητό και το υποσυνειδητό μ' αυτά τα μηνύματα, παραδείγματα, σύμβολα θα συνεχίσουν να σέβονται αλλά να μην προσκυνάνε σύτε θεούς ούτε ανθρώπους, κι όποτε χρειαστεί «καβάλα παν στην εκκλησιά, καβάλα προσκυνάνε». Αν θα πολεμήσεις για την πατρίδα κρατώντας τόξο ή οπλοπυλυθόλο, καβάλα σ' άλλογ ή σε τανκς, είναι θέμα σκηνικού. Η συκοφαντία στην Αγορά του Δήμου ή μέσα απ' την Τηλεόραση είναι θέμα σκηνικού. Η επιβολή δικτατορίας με τόξα ή με τανκς είναι επιβολή δικτατορίας. Η υποταγή στα τόξα ή υποταγή στα τανκς είναι υποταγή.

Η υποταγή στους τριάκοντα τυράννους ή στους τρεις αδελφούς είναι υποταγή. Η κατάφργηση της Εκκλησίας του Δήμου και η κατάργηση του Κοινοβουλίου είναι κατάργηση των δημοκρατικών ελευθεριών. Το να δεχτείς το κόνειο ή το εκτελεστικό απόσπασμα αλλά να μην μποκύψεις στην νομοθετημένη διά είναι η ίδια πράξη, τότε και σήμερα, είναι η ίδια στάση απέναντι στη ζωή και το θάνατο, απέναντι στην Υποταγή και την Ελευθερία. Το νόημα αυτής της στάσης δεν αλλάζει είτε φοράμε χλαμύδες είτε φοράμε φουστανέλες.

Το πρόβλημα είναι αν είτε φορώντας χλαμύδες είτε φουστανέλες μπορούμε να διατηρούμε μια στάση απέναντι στη ζωή και το θάνατο στηριγμένη στον ΑΥΤΟΣΕΒΑΣΜΟ, το σεβασμό του συνανθρώπου, του Ανθρώπου, μια στάση στηριγμένη στην αναγνώριση του αναφαίρετου δικαίωματος να καλλιεργούμε μέσα μας, να αναβιώνουμε, να ζούμε προσωπικά, τη Γέννηση του Εύνομου, του Λυκούργου και του Εύκοσμου, να την προάγουμε κοινωνικά και να την υπερασπιζόμαστε.

Το πρόβλημα είναι η διασφάλιση και η διατήρηση τέτοιων κοινωνικών λειτουργιών που θα καταλήγουν πέρα από οποιαδήποτε ενναλαγές σκηνικού στην αναπαραγωγή της δυνατότητας για συνειδητή ταύτιση με τα μηνύματα και παραδείγματα των αξονικών εθνικών μας Μύθων.

Το πρόβλημα δεν είναι, όπως είπαμε, αν θα φορέσουμε χλαμύδα ή φουστανέλα ή φράγκικο παντελόνι. Ο λαός μας έχει δώσει απάντηση στο πρόβλημα κατανώντας ότι δεν κάνει το ράσο του παπά. Το πρόβλημα ακόμα δεν είναι αν θα χρησιμοποιήσουμε τον Ύμνο στον Απόλλωνα ή το «τή Υπερμάχω». Το πρόβλημα είναι να γνωρίσουμε ποιοι είναι οι Εθνικοί μας Μύθοι, τα Εθνικά μας Σύμβολα, όχι για να τα χρησιμοποιήσουμε όπως χρησιμοποίήσαμε τα αγάλματα και τα χαλάσματα, (Μύθοι και Σύμβολα δύσκολο ν' αξιοποιήσουν τουριστικά). Είναι πρόβλημα το να γνωρίσουμε τους πολιτικούς και Εθνικούς μας Μύθους, γιατί να τους γνωρίσουμε σημαίνει να τους αναγνωρίσουμε στην ιστορική πορεία του Λαού μας, στις ιστορικές μας εμπειρίες, στην ιστορική συνέχεια του Έθνους μας κι ακόμα μέσα στην ίδια μας την ύπαρξη. Από πού, σαν άτομα και σαν Λαός, πήραμε τον μίτο της Αριάδνης, για να βγούμε απ' το λαθίρυνθο μπροστά στα Μεγάλα Ναι και τα Μεγάλα Οχι; Όταν η σκέψη δεν δίνει λύση κι όταν η στραβή συνήθεια μας οδηγήσει στο σταυροδρόμι της σύγκρουσης από ένα μεγάλο χρέος και μια μεγάλη ανάγκη, ποιά πηγή θα γεννήσει την απόφαση και θα θρέψει το πίσω, μπρός ή δεξιά ή αριστερά;

Αφού λοιπόν γνωρίσουμε τους Εθνικούς Πολιτικούς και Θρησκευτικούς μας Μύθους, το πρόβλημα είναι να δημιουργήσουμε, να αναδημιουργήσουμε το τυπικό και το τελετουργικό μέσα από το οποίο ο Μύθος θα συνδέεται με το συναίσθημα, που με τη σειρά του θα γονιμοποιεί τη σκέψη και θα ενεργοποιεί τη θέληση.

Μια τέτοια Εθνική προσπάθεια δεν χρειάζεται μονάχα ιστορικές γνώσεις και θέληση, χρειάζεται πρώτα απ' όλα ευγένεια, δυνατότητα αυτοκριτικής, σεβασμό στο συζητητή. Χωρίς τη δυνατότητα για ΣΥΝ-ΖΗΤΗΣΗ χωρίς την ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΗ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΔΙΑ-ΛΟΓΟΥ δε είναι νοητό να υπάρξει ΣΥΝ-ΕΝ-ΝΟΗΣΗ. Χωρίς τη δυνατότητα για διάλογο και συνενόηση δεν μπορούμε να μιλάμε για στρατηγικές εθνικής πολιτικής και πολιτιστικής Απελευθέρωσης. Κι αν δεν ανεβούμε το σκαλοπάτι της Εθνικής συνείδησης, δεν θα σταθούμε ποτέ σωστά στο επίπεδο της Ανθρώπινης συνείδησης.

Αν αρχικά και βασικά δεν συννενοηθούμε για το ποιοί είναι οι βασικοί άξονες της παράδοσής μας, δεν θα συμφωνήσουμε στο ποιοί είναι οι αξονικοί εθνικοί μας Μύθοι. Ακόμα θάχουμε πρόβλημα στο να μεταδώσουμε στα παιδιά μας το αν θα πρέπει να προηγείται η ΔΙΚΗ της Ειρήνης ή Ειρήνη της ΔΙΚΗΣ.

Η διατήρηση των Εθνικών Μύθων και η ανάστασή τους χρειάζεται να συνδυασθεί με την ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ των Εθνικών Πνευματικών Κέντρων βάρους. Ο πολιτισμός μας δεν ήταν ποτέ πολιτισμός βαρβαρικής ομοιογένειας. Ήταν πολιτισμός δημιουργικής ενότητας διαφορών. Αν λοιπόν δεν είμαστε σε θέση να συμφωνήσουμε ποιά είναι κυρίως τα πνευματικά κέντρα βάρους της Ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, δεν θα μπορέσουμε ποτέ παραγωγικά να καταλήξουμε στο τί και πώς και γιατί θα το διατηρήσουμε. Αν για παράδειγμα δεχτούμε τους τρεις βασικούς άξονες που έχουν αναφερθεί σε ορισμένες συζητήσεις πάνω στο θέμα α) τη προκλασική και κλασική Ελληνική Κληρονομιά 8) την Ελληνική Ορθόδοξη και Βυζαντινή Κληρονομιά και γ) την Κληρονομιά τα 21 και της Αντίστασης, δεχόμαστε μια πλουραλιστική θάση, δεχόμαστε μια αφετηρία, που δεν στριζεται σε στείρο και στειρωτικό μονιμό. Το πρόβλημα δεν είναι αν θα δεχτούμε τον ασκητισμό ή τον κοινωνισμό της χριστιανούντης, αυτό είναι πρόβλημα που μια ανανεωμένη Ορθοδοξία θα μπορούσε να το χρησιμοποιήσει παραγωγικά για την ίδια την ορθοδοξία. Από την προκλασική και κλασική Ελλάδα τι θα δεχτούμε και τι θα απορίψουμε, ξανά δεν είναι το πρόβλημα. Ο παραγωγικός συγνώμασμός θα θρεπεί, μια και οι τάσεις και οι σχολές της αρχαίας Ελληνικής σκέψης είναι σήμερα γνωστές και συνεχίζουν να απασχολούν σοβαρά το παγκόσμιο ενδιαφέρον Αν η διαλεχτική ανάμεσα στον Απόλλωνα και το Διόνυσο καταλήγει σ' έναν Σωκράτη που μπορεί να εναρμονίσει το Λογικό με το θυμοειδές (σ' έναν Σωκράτη που τραγουδάει όπως μας λέει ο Νίτσε στη Γέννεση της τραγωδίας) τότε το να αντιπαραθέσουμε αυτό το Ανθρώπινο πρότυπο στον ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ, το να κατευθύνουμε την κοινωνική μας οργάνωση και τις λειτουργίες στην καλλιέργεια μιας ποιότητας ζωής που θα επιτρέπει την ανάπτυξη ενός τέτοιου ανθρώπινου προτύπου, δεν είναι στενά Εθνικό χρέος, είναι Ανθρώπινη Ανάγκη. Ένα τέτοιο πρότυπο είναι ανθρώπινη ανάγκη αν το συγκρίνουμε με το πρότυπο του ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ, του ωφελιμιστικού Εγώιστη, είτε με το πρότυπο που μας προτείνει ο Κέσλερ στο βιβλίο του ο Κομισάριος και Γιόγκι, δηλαδή το πρότυπο που προκύπτει με τη σύνθεση του Κομισάριου και το Γιόγκι. Αν η «διαλεχτική» ανάμεσα στον ασκητή-αναχωρητή και τον κοινωνικό της Χριστιασύνη μπορεί να καταλήγει σ' έναν Ευγένιο Βούλγαρη ή σ' έναν Κοσμά Αιτωλό, ν' αντιπαραθέσουμε αυτόν τον ΕΛΛΗΝΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟ στον Άγιο της Πρεθέζης. Ακόμα ανάμεσα στους αγνούς συναισθηματικούς Διάκους του 21 και του Καλαμαράδες, μπορούμε να στήσουμε την γιγάντεια μορφή του Κολοκοτρώνη.

Οι Μύθοι υπάρχουν και τα ανθρώπινα και ηρωϊκά πρότυπα

υπάρχουν, αυτό που λείπει είναι η αναγώριση, η επίσημη αναγνώριση των αξονικών κέντρων βάρους της πνευματικής μας κληρονομιάς, η προγραμματισμένη ενίσχυση, δημιουργία, ή αναδημιουργία καταλλήλων οργανωτικών δυνάμεων, οργανωτικών κέντρων έλξης και η διαμόρφωση μιας πολιτιστικής πολιτικής που θα επιτρέψει στον Έλληνα να συμμετέχει στη διαμόρφωση και τη λειτουργία τους. Μια πολιτιστική πολιτική που θα επιτρέψει στον Έλληνα να περάσει από Εθνική Αλλοτρίωση σ' εθνική Συνείδηση, μέσα από μια οργανικά δυναμική διασύνδεση των οργανωτικών και πνευματικών κέντρων έλξης του Έθνους.

Με το να μνημονεύσεις τον Ανδρούτσο στην σχολική γιορτή και τον Κολοκοτρώνη στις 25 Μαρτίου δεν σε μετουσιώνει, δεν σε θγάζει από το θάνατο της καθημερινής συνήθειας, δεν σπάει τις αλυσοδίδες του μικροσυμφέροντος, του εγώισμού. Έτσι δεν κοινωνείς, δεν ποτίζεσαι με την νοοτροπία του Ανδρούτσου απέναντι στη Ζωή και το Θάνατο, απέναντι στην Ελευθερία και την Υποταγή.

Το να πάνεις ένα κλέφτικο ανάμεσα στο τοιφτετέλι και το σείκ, δεν ζωντανεύει την παράδοση. Έτσι σε καμιά περίπτωση δεν γίνεσαι κοινωνός της ψυχικής διάθεσης που γέννησε το κλέφτικο. Κι αν ακόμα αυτή η μουσική ήταν σε θέση να έχει αποτελέσματα μιας κάποιας διάρκειας, η τόσο γρήγορη εναλαγή της δεν επιτρέπει τη διαμόρφωση μιας ψυχικής κατάστασης ή μιας νοητικής λειτουργίας που θα επιδράσει στην νοοτροπία και το χαρακτήρα. Έτσι ο μεσοαστός καταναλωτής, ο ωφελιμιστικός ατομικιστής με το τρίλεφτο του κλέφτικου, δεν θα νοιώσει τίποτα από τον κλέφτη, την νοοτροπία του, κι ακόμα τίποτα απ' το κλέφτικο γλέντι. Τίποτα απ' τη χαρά του χορού στη γειτονιά του χάρου, γιατί αυτό είναι το κλέφτικο, του χορού η χαρά στη γειτονιά του χάρου.

Η Ξαστεριά

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για επιστροφή στις ριζές στη νεοελληνική κοινωνία είναι η ΕΠ-ΑΝΑ-ΛΗΨΗ του ριζιτικού τραγουδιού «η Ξαστεριά». Εξείνης απ' τη Βιομηχανική του Πειραιά στα χρόνια του 114, όταν συσπειρώθηκαν οι Κρήτες της Βιομηχανικής σε φοιτητικό Σύλλογο Κρητών Πειραιώς. Απ' τη Βιομηχανική πέρασε στα Προπύλαια, για να γίνει ο Εθνικός Ύμνος του φωτιτικού κινήματος. Γιατί τόσα άλλα δημοτικά που τραγουδήθηκαν σε μπουάτ και τηλεόραση δεν καθιερώθηκαν, όπως η Ξαστεριά; Απλά και απλοίκα μπορούμε να πούμε: ήταν οι συνθήκες τέτοιες και το τραγούδι ανταποκρινόταν στις συνθήκες. Θεβαίως κι εκεί είναι το πρόβλημα. Ένα σύμβολο, ένα τραγούδι, ένας χορός, μπορεί να δουλέψει, να αποδώσει, όχι όταν οι συνθήκες είναι οι ίδιες, γιατί οι συνθήκες δεν είναι ποτέ οι ίδιες, μπορεί να αποδώσει όταν ο άνθρωπος αντιμετωπίζει συνθήκες τέτοιες, που τον φέρνουν σε μια συγκεκριμένη ψυχική κατάσταση. Η Ξαστεριά δεν εξέφρασε μονάχα την διάθεση για αγώνα. Καλλιέργησε την διάθεση για γενιά. Λειτούργησε ψυχολογικά πάνω σ' εκείνη τη γενιά, όπως ο Μύθος στις μυστηριακές τελετές αυτών που οι πολιτισμένοι αποκαλούν πρωτόγονους. Λειτούργησε δίνοντας όχι ΕΚΤΟΝΩΣΗ στο συναίσθημα, ΔΙΝΟΝΤΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ στο ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ. Ψειλορίτης, τουφέκι, Κρήτη κι αν θέλετε ακόμα Βενιζέλος (Λευτέρης θέβαια) είναι σύμβολα εθνικού έεσηκωμού, ανάτασης, αγώνα. Όπως ο Μύθος των πρωτόγονων και των Αρχαίων δίχνει το δρόμο στο Αδιέξοδο, δίνει το ΗΡΩΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ. Καλεί τον ήρωα να ξεπεράσει το ευατό του κι έτσι να δώσει λύση στο δράμα, έτσι κι η Ξαστεριά αγαπήθηκε και ξαναντήχησε στα προπύλαια και στις πορείες, όπως αντήχησε στα βουνά της Κρήτης, γιατί όχι μονάχα έμπαινε στις στιγμές αλλά γιατί έδειχνε το δρόμο, ένα δρόμο που συμφώναγε με τα ευρύτερα σύνολα του Ελληνικού συμβολισμού, το δρόμο του ΑΓΩΝΑ για τη Λευτεριά. Η Ξαστεριά μίλαγε στη μνήμη, στην καρδιά κι ακόμα αν θέλετε στο συνειδητό και το υποσυνειδητό. Ταύτιζε τον εχθρό με τον Τούρκο και το Παλάτι με ους πασάδες:

Περιοδική (Επανάληψη) ΕΠ-ΑΝΑ-ΛΗΨΗ

Η περιοδική επανάληψη τελετών, η περιοδική επανάληψη πολιτικού δράματος, θρησκευτικού δράματος δεν λείπει από καμιά κοινωνία, είτε σύγχρονη, είτε αρχαία, είτε «πρωτόγονη» της εποχής μας.

Η χρήση συμβόλων και ύμων είτε η τελετή της Εργατικής Πρωτομαγιάς, είτε η επέτειος μιας επανάστασης, ο ύμνος της Διεθνούς είτε μια θρησκευτική τελετή, η Σταύρωση και το «Αί γενεαί αί πάσαι» βλέπουμε να επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο. Κάθε οργανωμένη κοινωνία και κάθε κοινωνικό, πολιτικό ή θρησκευτικό κίνημα έχει σημεία αναφοράς, σε χώρο, σε χρόνο, έχει σύμβολα και Μύθους, όπως επίσης και στόχου κατεύθυνσης. Κατευθύνεται είτε στο λογικό, είτε στο θυμοειδές, το ενστικτώδες. Στοχεύει στο μυαλό, την καρδιά, τα συναισθήματα και τα ένστικα ακόμα. Σήμερα η τεχνική των πωλήσεων προσπαθεί να ξεπεράσει τα επιτεύγματα της θρησκείας, της πολιτικής και της προπαγάνδας, στη μελέτη και τη χρήση συμβόλων, ιδέων, χρωμάτων, ήχων, και μύθων σε συνδυασμούς, που να επενεργούν αποτελεσματικά σε όλα τα επίπεδα, που καθορίζουν την ανθρώπινη διάθεση και συμπεριφορά. Η αναγνώριση της πραγματικότητας για την αλληλοεπίδραση ανάμεσα σε ένστικτα, συναισθήματα, και σκέψεις δεν μας λέει τίποτα παραπάνω απ' το ότι ο άνθρωπος είναι μια πολυσύνθετη ύπαρξη και ότι οι αποφάσεις του δεν καθορίζονται, όπως νομίζει, απλά με βάση το συμφέρον του και τη λογική του. Καθορίζονται ανάλογα με το κάτω από ποιές επιδράσεις σκέφτεται τι είναι συμφέρον, και πολλές φορές σαν συμφέρον θεωρεί το άρεστό.

Η επανάληψη στο Μύθο, η επανάληψη από ένα πολιτικό δράμα ή μια κοσμογονία δεν γίνεται χωρίς προετοιμασία, η Σταύρωση μετά από μακροήμερη Σαρακοστή και νυχτερινές ακολουθίες.

Με άλλα λόγια, αν η Περιοδική Επανάληψη ενός πολιτικού ή θρησκευτικού δράματος δεν γίνεται με κατάλληλη προετοιμασία, όχι μονάχα δεν αποδίδει, αλλά καλλιεργεί και αντίθετα αποτελέσματα. Αν μια οργανωμένη κοινωνική ηγεσία χρησιμοποιεί τα εθνικά σύμβολα και τους Εθνικούς Μύθους σαν μέσο επιβολής της τάξης πραγμάτων που την υπηρετεί, τότε η κοινωνία χάνει τη συναισθηματική της επαφή με τα χρησιμοποιούμενα σύμβολα και Μύθους. Η χρησιμοποίηση του Φοίνικα από τη Χούντα είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα της αποξένωσης ενός Λαού από ένα παραδοσιακό σύμβολο. Το ίδιο συμβαίνει και με την επανάληψη ενός πολιτικού ή θρησκευτικού δράματος. Όταν η επανάληψη δεν αποσκοπεί στο να βυθίστει και να αναβαφτιστεί η κοινωνία στη συναισθηματική φόρτιση που καλλιεργεί η ΣΥΜΠΑΘΕΙΑ με τον ΠΑΣΧΟΝΤΑ ήρωα, όταν η επανάληψη δεν αποσκοπεί στην ανάμνηση και ΑΝΑ-ΒΙΩΣΗ του δράματος σαν μέσου, από το οποίο η κοινωνία θα αντλήσει δυνάμεις και διδάγματα για να αλλάξει τα «κακώς κείμενα», για να δημιουργήσει ή να επαναφέρει μια τάξη, σύμφωνα με το διαχρονικό μήνυμα του Μύθου και τις ανάγκες της, τότε η κοινωνία αποδεσμένεται συναισθηματικά από το Μύθο.

Ο Νίτσε στη Γένεση της Τραγωδίας μας λέει ότι Ευνούχισαμε τον Απόλλωνα γιατί σκοτώσαμε το Δίδυνο. Γιατί σκοτώσαμε αυτή τη δυνατότητα της αξιοποίησης του Μύθου, που μπορεί να μας συνδέει όχι μονάχα με ιστορικές μνήμες αλλά με τις βαθύτερες αρχέγονες δυνάμεις δημιουργίας, που κλείνει μέσα της η ανθρώπινη φύση. Από τη στιγμή που κλείνουμε την πηγή της πρωτογενούς αυτής δημιουργικότητας, οι Απόλλωνεις φόρμες δεν έχουν υλικό να φορμάρουν.

Μήπως και στο κοινωνικό περιεχόμενο του χριστιανισμού δεν ακολουθήσαμε ένα Ναζωραϊού Υποταγής και ξανασταύρωσαμε το Ναζωραϊο του Αγώνα.

Η περιοδική επανάληψη λοιπόν θα πρέπει να γίνεται με επίγνωση του σε τι αποσκοπεί, κι όταν οι σκοποί της είναι σύμφωνοι με τις βαθύτερες κοινωνικές ανάγκες και επιδιώξεις, τότε ο Μύθος είναι πάντα επίκαιρος.

Η περιοδική επανάληψη λοιπόν των Εθνικών γιορτών δεν αποσκοπεί στο να διχάζει το Έθνος, δεν αποσκοπεί στο να

προσφέρει δάφνες ή λιθάνι στους Εθνικούς ήωας, είναι ένα πανάρχαιο και παγκόσμιο δημιούργημα. Είναι μια κοινωνική λειτουργία που αποσκοπεί στο να συνδέσει τη συγκεκριμένη ιστορική γενιά μ' ένα μήνυμα, μ' ένα παράδειγμα, με μια αξιαζωής. Η περιοδική επενάληψη χρησιμοποιείται για ένα «ταρακούνημα» του μυαλού και της καρδιάς, χρησιμοποιείται για ν' αφυπνίσει την κοινωνική συνείδηση και έτσι να αναγεννήσει, να αναδημιουργήσει την κοινωνική θέληση, να λειτουργήσει καταυτικά, αναμορφωτικά, επαναστατικά, αν το θέλετε, πάνω στην υλική δάση της κοινωνίας.

Μ' άλλα λόγια χρησιμοποιείται η δύναμη των πνευματικών κέντρων όλης μιας κοινωνίας είτε για να διατηρήσει τη δομή και τις λειτουργίες των οργανωτικών κέντρων βάρους του Έθνους στην κοινωνικά χρήσιμη αλληλοεξάρτηση είτε για να επαναφέρει τη δομή και τις λειτουργίες των οργανωτικών κέντρων βάρους στην υπηρεσία του μηνύματος του Μύθου, στην υπηρεσία των βαθύτερων αναγκών του κοινωνικού συνόλου, στην υπηρεσία της ομόνοιας των ομοιών.

Η κραυγή του Καζαντζάκη το «Ε' σεις, μωρέ χωριάτες μέρμηγκοι σταροκουβαλητάδες, χέρας ειν' γη μωρέ: όσο κι αν πολεμάτε, αφήστε το τραγούδι μου να την ανθοθίλσει».

«Μαστόροι ρίχτε πια τα σύνεργα, διπλώστε τις ποδιές σας, σχολάστε απ' της ανάγκης το ζυγό και η λευτεριά φωνάζει. Κρασί δεν είναι αδέλφια η λευτεριά, μήτε γλυκιά γυναίκα, μήτε και θιος μεσ' τα κελάρια σας μήτε και γιος στην κούνια, έρμο τραγούδι είναι ακατάδεκτο και σθήνει στον αγέρα...». Αυτή η κραυγή που μας ζητάει να πετάξουμε τα δεσμά της καθημερινότητας, τα δεσμά του θανάτου, της συνήθειας, είναι το στάδιο της προετοιμασίας για να δεχτούμε την καταλυτική επίδραση του Μύθου.

Δεν είναι διαφορετική η κραυγή του Ναζωραίου όταν τονίζει ότι πρέπει να εγκαταλείψει ο άνθρωπος τη μάνα και τον πατέρα του, για να τον ακολουθήσει.

Η προετοιμασία λοιπόν για την επανάληψη του Μύθου πρέπει να φέρνει το άτομο και το σύνολο των μετεχόντων στη θέση να νοιώσει στα βάθη της ψυχής του το τρομερό κρίσιμο ερώτημα: «Ποιός στ' αλήθεια είμαι εγώ και πού πάω».

Αν η προετοιμασία για την επανάληψη δεν μας φέρει στην παραπάνω κατάσταση, η επανάληψη είναι περιττή. Μία και το τραγούδι της λευτεριάς είν' ακατάδεχτο, θα πρέπει εμείς να γίνουμε καταδεχτικοί, να δεχθούμε και να κατανόήσουμε, να συν-αισθανθούμε την προετοιμασία. Έτσι το τραγούδι της λευτεριάς θά γίνει το τραγούδι της ψυχής μας, θάχει ριζώσει σ' αύτήν και θα πάψει νάνιαν έρμο. Έτσι απαιτούμε τη διάθεση, τη θέληση να μετατρέψουμε τη γνώμη σε γνώση, έτσι καταλήγουμε στη δημιουργική δύναμη να καλλιεργήσουμε το ύφος, το ήθος, το διάλογο, την τέχνη και την τεχνική, που θα κάνει το μήνυμα του μύθου πράξη και κοινωνική πραγματικότητα. Έτσι τα πνευματικά και οργανωτικά κέντρα βάρους και έλξης μιας κοινωνίας βρίσκονται σε γόνιμη, οργανική δυναμική αλληλοεξάρτηση και κατοχυρώνουν τα πολιτιστικά σύνορα ενός Έθνους.

Από Εθνική Αλλοτρίωση σ' Εθνική Συνείδηση

Η κατάχτηση της Εθνικής μας Ανεξαρτησίας, της Λαϊκής Κυριαρχίας και της Κοινωνικής Απελευθέρωσης, προϋποθέτει την τέχνη και την επιστήμη του Διαλόγου σε Εθνικό Επίπεδο, προϋποθέτει δυνατότητα συννεύσης και κατανόησης ανάμεσα σε άτομα, πολιτικές ομάδες, κοινωνικές τάξεις. Ιδιαίτερα όταν αντιμετωπίζουμε μια διεθνή πραγματικότητα αμειλικτικής πεικίνδυνη.

Η κατάστρωση μιας στρατηγικής, πολιτιστικής απελευθέρωσης είναι άρρηκτα δεμένη με τη στρατηγική της Εθνικής Ανεξαρτησίας. Εκτός εάν υπάρχει περίπτωση να είμαστε

Εθνικά Ανεξάρτητοι, ο Λαός μας κυρίαρχος, κοινωνικά απελευθερωμένος και οι πολιτιστικές αξίες να είναι εξωγενή προϊόντα.

Βέβαια η Ελληνική πολιτιστική παράδοση μπορεί να συμπικνωθεί στην Αναζήτηση της Ανθρώπινης αυτογνωσίας και Απελευθέρωσης. Έτοιμη για μας τους Έλληνες το Εθνικό συναπτιέται με το Πανανθρώπινο.

Η αναζήτηση και κατάχτηση Λαϊκής κυριαρχίας και Κοινωνικής απελευθέρωσης δεν είναι προβλήματα που λύνονται εδώ και τώρα. Είναι στόχοι που η πραγμάτωσή τους ή μάλλον το πλησιασμά τους απαιτεί συνεχή κοινωνική επαγρύπνηση, συνειδητοποίηση, θέληση. Σ' αυτό τον αναμφισθήτητα δύσκολο δρόμο ποιά θα είναι η ηγεμονική ημική της πρωταπορίας; Ποιά τα πρότυπα ήθους και ύφους της πρωταπορίας, έτοιμα ώστε να φτιαχτούν οι άνθρωποι πρωτομάστορες που θ' αλλάξουν τους θεσμούς – για να κάνουν κι οι θεσμοί με τη σειρά τους τη δουλειά τους;

Σπήλη πρόσφατη ιστορία μας, τα ξένα κέντρα προπαγάνδας απόδειξαν την ανυπαρξία πραγματικά ισχυρών εθνικών κέντρων έλξης. Λίγο παλιότερα τα πολιτικά μας κόμματα έπαιρναν το όνομά τους όχι μέ βάση το πρόγραμμα ή τον προσανατολισμό τους αλλά με βάση τη διαδύνεση τους με μια ξένη δύναμη.

Πάνω σε ποιά θάση λοιπόν θα εξασφαλίσουμε την αποφυγή τέτοιων προβλημάτων; Πάνω σε ποιά θάση θα χτίσουμε εθνικές κεντρομόλους δυνάμεις τέτοιες, που θα μας επιτρέψουν να επλίσουμε στην πραγμάτωση μιας εθνικής ανεξαρτησίας;

Μήτων την ίδια θαρύτητα που δίνουμε στις δομικές αλλαγές, στην παρέμβασή μας στην θάση, θα πρέπει να δίνουμε και στο Εποικοδόμημα;

Αν πιστεύουμε ότι υπάρχει αλληλεπιδραση, τότε δίπλα στο κάθε πενταετές οικονομικό, θα πρέπει να υπάρχει και ένα δετές πολιτιστικό, ένα πενταετές Λαϊκής επιμόρφωσης.

Αν αφήνόμαστε στην πίστη ότι οι δομικές αλλαγές θα οδηγήσουν στις επιδιωκόμενες πολιτιστικές αλλαγές από μόνες τους, τότε σημαίνει ότι έχουμε κι όλας υπόψη μας ένα επιδιωκόμενο πολιτιστικό κλίμα, ειδάλλως με ποιά αξιολογικά κριτήρια αξιολογούνται οι δομικές αλλαγές; μονάχα οικονομικά;

Αν μιλάμε για πολιτιστικό ιμπεριαλισμό, θα πρέπει να ορισουμε ποια στοιχεία στην κοινωνική και πνευματική μας ζωή είναι αποτελέσματά του.

Θα πρέπει δίπλα στα οικονομικά – διοικητικά μοντέλα της Άλλαγής να παραθέσουμε – πολιτιστικά ιδανικά, αξίες, βασικούς κανόνες που επιδιώκουμε να δημιουργήσουμε στη θέση των προϊόντων του πολιτιστικού ιμπεριαλισμού.

Σε καμιά περίπτωση δεν μιλώ για κρατικό ή κομματική γραμμή στο ορισμό του ποιά είναι η μορφή τέχνης, ας πούμε, που αρμόζει και συμβαδίζει με την πολιτική της Εθνικής ανεξαρτησίας. Αυτό που τονίζει είναι ότι δεν μπορούμε να χτίζουμε εκκλησίες χωρίς πιστούς. Οι πιστοί χτίζουν τις εκκλησίες και τις εκκλησίες του Δήμου. Αν στον «καταναλωτή» δεν αντιτάξουμε τον πολίτη, και αν στον αφελιμιστικό ατομικισμό δεν αντιτάξουμε συνειδητή κοινωνικότητα, κι όταν ακόμα θα έχουν φτιαχτεί οι θεσμοί, η κοινωνία θα χρειάζεται όπλα να τους προστατεύει. Τονίζω την Ανάγκη για ιδεολογία, δηλαδή για ιδέες στηριγμένες στο λόγο, για πολιτικό Μύθο και Μύθους, για κοινωνικές αξίες και κοινωνική συνείδηση που δεν δημιουργούνται από συνήθεια και που θα θρέψουν την Άλλαγή στα ξεκίνημά της. Όταν η Διαλεχτική του Χέγκελ και Μαρξισμός όσο ο υπαρξισμός και η φαινομενολογία είναι Ελληνοτραφείς, είμαι βέβαιος ότι με το να διαποτίσουμε την κοινωνία μας, νά την ανασυνέδουμε ψυχολογικά και πνευματικά με τους Αξονικούς Μύθους του Έθνους δεν είναι Ελληνοκεντρισμός. Τι θα γίνει απ' το Κέντρο, υπουργεία Παιδείας, Πολιτισμού, και τι θα γίνει στην περιφέρεια, είναι θέμα πολιτικής. Αν θα ενισχυθεί ο Τοπικός Συμβολισμός και παραδόσεις σαν ιδιαιτερότητα, αν η επαρχία, το χωριό, ο συνεταιρισμός, ο σχολικός συνεταιρισμός θα ενισχθεί, θα κληθεί να δώσει έμφαση στις τοπικές παραδόσεις – Σύμβολα και Μύθους και από πλευράς Υπουργείων και

κεντρικών φορέων δοθεί το θάρος στους αξονικούς Εθνικούς Μύθους, έτοι μάταιος η Τοπική ιδιαιτερότητα να γονιμοποιεί και να γονιμοποιείται από την Εθνική καθολικότητα, είναι θέμα κυβερνητικής πολιτιστικής πολιτικής που αναγκαστικά ξεπερνάει στενά κομματικά κριτήρια.

Οι Εθνικές πολιτιστικές μας παραδόσεις, οι αποταμιευμένες εμπειρίες του Λαού μας δεν ήταν, δεν είναι και δεν μπορούν να είναι ιδιοκτησία κανενός πρόσκαιρου κομματικού σχήματος ή χρώματος. Οι εθνικές πολιτιστικές μας παραδόσεις ανήκουν στους Νεκρούς Δημιουργούς τους, που όπως μας λέει ο ποιητής, «μες στα σταυρώμένα χέρια τους κρατάνε της καμπάνας το σκοινί προσμένοντας την ώρα να σημάνουν την ανάσταση». Οι εθνικές πολιτιστικές μας παραδόσεις ανήκουν σε μας που με έργο, λόγο, συναίσθημα και στοχασμό πρέπει να τις τιμάμε και όχι μόνο με δάφνες και λιβάνι. Οι εθνικές πολιτιστικές μας παραδόσεις ανήκουν επίσης στο ανθρώπινο γένος, στον Άνθρωπο που σε πολλές και κρίσιμες στιγμές της ανθρώπινης ιστορίας στάθηκε με σεβασμό μπροστά τους, κοινώνησε την αμβροσία που τις διαπερνάει και αναζωογονήθηκε.

Όταν λοιπόν παλεύουμε να ξεβραχνίσουμε, όταν παλεύουμε να καθαρίσουμε την Εθνική μας φωνή, δεν υποτιμάμε, δεν αντιδικούμε με τα γύρω μας Έθνη, παλεύουμε για δικαίωμα να προσφέρουμε τον καλύτερο ευατό μας στην χορωδία της παναθρώπινης κοινωνίας. Η αναζήτηση και η διατήρηση της Εθνικής μας συνείδησης δεν μας χωρίζει, μας ενώνει με τον κόσμο. Όπως τα σύνορα ανάμεσα στην πρώτη και δεύτερη φωνή μας χορωδίας δεν είναι σύνορα αντίθεσης αλλά σύνορα που συνθέτουν μια αρμονική ενότητα διαφορών, έτοι μια εμείς με συνειδητή συμμετοχή στην πανανθρώπινη καθολικότητα, υπηρετούμε αυτή τη καθολικότητα μέσα απ' την διατήρηση και την υπηρεσία της ιδιαιτερότητάς μας.

Η διατήρηση της Εθνικής μας συνείδησης λοιπόν δεν είναι σωβινισμός και δεν είναι ασβινισμός, γιατί τα βαθύτερα μηνύματα των αξονικών Εθνικών μας Μύθων είναι πανανθρώπινα, γιατί η κατεύθυνση συνείδησης που πηγάζει μέσα απ' τους αξονικούς μας Μύθους δεν είναι «υθριστική», δεν είναι ρατσιστική. Όταν ο Όμηρος απ' τα θάμη των αιώνων μας λέει ότι η διαφορά ανάμεσα στους Έλληνες και τους Κύκλωπες είναι ότι οι Κύκλωπες δεν έχουν θουληφόρα αγορά και μεταχειρίζονται τις γυναίκες σαν κτήνη, όταν ο Αριστοτέλης στα Πολιτικά του δεν στηρίζει την ιδιότητα του πολίτη στην καταγωγή και το αίμα αλλά στην ταύτιση του ατόμου με τις ηθικές αρχές της πόλης, όταν ο Ρήγας Φεραίος δεν καλεί την Ράτσα των Ελλήνων να πολεμήσουν τους Τούρκους, αλλά Έλληνες, Βούλγαρους και Τούρκους ν' απαλλαγούν από την Οθωμανική τυραννία, αποδεικνύουν ένα και μόνο πράγμα: ότι Ελληνομάθεια και Ελληνοπρέπεια δεν είναι ρατσισμός, δεν είναι σωβινισμός, είναι η αναζήτηση της ανθρώπινης ελευθερίας και δικαιοσύνης, είναι η αναζήτηση της κοινωνικής αρμονίας.

Το πώς στάθηκε ο Έλληνας μπροστά στη Ζωή και το Θάνατο, μπροστά στη Φιλία και τον Έρωτα, μπροστά στην Ελευθερία και την Υποταγή είναι κατεύθυνση συνείδησης, και αυτό είναι το μήνυμα και το παράδειγμα των Εθνικών αξονικών μας Μύθων. Για το πώς οι Μύθοι και τα ιδανικά γίνονται τρόπος ζωής, με ποιό ήθος και ύφος έφθασαν στο σημείο οι Έλληνες να υπογράφουν τα ιδανικά τους με το αίμα τους, μιλάνε οι Εθνικοί αξονικοί μας Μύθοι. Αν τα μηνύματα και τα παραδείγματα μας ενδιαφέρουν, ας τα πλησιάσουμε. Έτσι λοιπόν είτε μέσα είτε έξω απ' την Ευρώπη, είτε σε ειδική σχέση με την Ευρώπη, είτε στα πλαίσια μιας Βαλκανικής ή Μεσογειακής Κοινότητας η διατήρηση της έλξης των Εθνικών πνευματικών Κέντρων έλξης, η αναβάφτιση σ' αυτά, η διατήρηση οργανωτικών κέντρων έλξης και κοινωνικών λειτουργιών που θα στηρίζουν και θα συντηρούνται πνευματικά θεματικά κέντρα έλξης, και ακόμα η αναδιοργάνωση των Εθνικών οργανωτικών κέντρων έλξης και κοινωνικών λειτουργιών με βάση τα διαχρονικά μηνύματα των Αξονικών εθνικών μας Μύθων μπορούν να διασφαλίσουν την Διατήρηση της Εθνικής μας συνείδησης.